

Poruka dr. Weizmanna

Provedba Mjeseca Cijonističke Organizacije. — Uspjesi drajva Udruženih Palestinskih Fondova u Americi. — K uspostavi posebne arapske legije u Transjordaniji. — Namjera de Jouvenela o kolonizaciji Židova u Siriji.

PORUKA DR. WEIZMANN O IJAR AKCIJI

Povodom Mjeseca Cijonističke Organizacije upravo je predsjednik Svjetske Cijonističke Organizacije dr. Hajim Weizmann, koji upravo boravi u Jerusolimu, svim cijonistima ovu poruku:

Iz srca Cijona šaljem svoje duboke i pobožne želje na daleko rasijanim cijonistima svega svijeta za uspjeh Ijar-akcije, kojoj je svrha, da u srcu naših već mobiliziranih masa učvrsti cijonističku vjeru, odvažnost i odrešitost i da podjednako rekrutuje našu necijonističku braću na rad za budućnost našega naroda i naše zemlje. Moj posjet u Erec Jisraelu učvrstio je moje dosadašnje uvjerenje, da Palestina u prvom redu treba snažnu Cijonističku Organizaciju, koja židovskom pučanstvu u Palestini daje smjernicu, vodstvo i oslonca, i koja valja da ima moralni nadzor nad svim židovskim radom za izgradnju Erec Jisraela bez obzira na to, tko taj rad vrši. Jača Cijonistička Organizacija znači jačanje židovske Palestine. Veća odanost Cijonističkoj Organizaciji znači pojačanu predanost židovskom narodu, koji je kolektivno odgovoran za čitavo djelo.

Naša organizacija ne želi, da kontrolira ili monopolizuje židovska nastojanja, ali ovakova nastojanja mogu bez naše organizacije, koja osvjetljava put u Palestinu, lako zapasti u ozbiljne neuspjehe i to baš u vrijeme kad svaki židovski duh mora da misli, a svaki židovski nerv da osjeća, da mi proživljujemo epohu krajnje nužde u povijesti našega mučeničkoga naroda, većemu dijelu kojega nije preostala nikoga druga nada do naše stare domaje, odakle će zasjat osvit mira našim gomilama, što vječno strepe i gdje energičnom voljom nastojimo postići suradnju s našim susjedima, koji ne odbijaju naše miloljubive napore. Tu ćemo opet da izgradimo zemlju, koja nas, dosad pusta i zanemarena, zove, da joj damo nov život, koji smo jedino mi zvali da joj damo.

DRUGA VELIKA SKUPŠTINA U OKVIRU IJAR-AKCIJE U BERLINU.

Berlin, 26. aprila (JTA). Druga velika skupština berlinskih cijonista priredjena u okviru Ijar-akcije uspjela je odlično. Predsjedatelj je bio gosp. Richard Lichtheim, koji je otvarajući skupštinu, razložio njenu svrhu. Ova je priredba imala više akademski nego li propagandistički karakter; i ako je i propagandno dobro djelovala; davala je uvid u misaonu savislost izmedju općenih struja i razvitka čovječanstva s jedne strane i cijonizma kao specijalnog slučaja s druge strane.

Prvi govornik dr. Walter Sulzbach, privatni docent na sveučilištu na Majni, iznio je sociološki misaoni sistem o pojmu nacije, pri čemu je židovsko pitanje potanko raspravio. Govornik je pobijao naziranja, koja bit nacije tumače rasnom teorijom ili nekim zajedničkim karakteristikim osobinama, zajedničkim jezikom ili zajedničtvom historije. On vidí u naciji grupu ljudi, koja nastoji, da stvori državu zbog njene suverenosti. Pod narodom naprotiv razumije grupu ljudi zajedničkog porijekla. Židovi su neosporno narod i od nekog vremena ra putu da budu nacija. Duhovna nadarenost Židova može da stvaranje židovske nacije učini događajem prvoga reda i cijonizam će imati da pokaže da se u njega akt oslobađanja ne iscrpljuje u imitiranju drugih naroda.

Drugi govornik gosp. Kurt Blumenfeld, predsjednik Njemačke Cijonističke Organizacije u krupnim je crtama ocrtao židovsku povijest i razložio židovski nacionalizam. Definicija predgovornika o naciji i narodu nije posve održiva. Upravo židovski nacionalni pokret pokazuje drugačije poimanje nacije. Kod Židova je zajedništvo po porijeklu bilo konstitutivno za naciju. Židovska nacija može, prema prilikama, da bude i bez zemlje iako njena čežnja ostaje vezana o tu zemlju. Time postaje jasno, zašto cijonizam pretendira, da predstavlja rješenje židovskoga pitanja, a da i ne može obećati, da će sve Židove prevesti u Palestinu. Postoji mišljenje, da će život onih Židova, koji grade zemlju, biti reprezentativan za sav narod.

LIJARSKA SVEČANOST U UREDU CIJONISTIČKE EGZEKUTIVE U LONDONU.

15. aprila skupili su se članovi Egzekutive, činovnici i namještenici cijonističkoga biroa u Vijećnici Egzekutive na zajedničku svečanost. Dr. Eder, koji je predsjedao, u uvodnim je riječima obrazložio važnost i značaj Ijar kampanje. Dr. Feivel iznio je s mnogo hvale djelovanje tehničkog personala Egzekutive, koji je požrtvovnim radom u vrijeme, kad se pripremala akcija, pridonio veoma mnogo tome, što je ideja akcije našla posvuda na plodnu rezonancu. U istome smislu govorio je i dr. Felix Rosenblüth, kojemu je Egzekutiva povjerila da vodi Ijarsku akciju. U ime činovnika i namještenika zahvalio se gosp. Cohen generalni sekretar Svjetske Cijonističke Organizacije za izraženu pohvalu.

POČETAK IJAR-AKCIJE U ČEHOSLOVAČKOJ.

Ijar-akcija je u Čehoslovačkoj otvorena velikom skupštinom u Pragu, na kojoj su govorili dr. Ludvíg Singer, predsjednik židovskog narodnog kluba u Čehoslovačkoj i nadrabim prof. Chajes iz Beča.

Dr. Singer je rekao, da se cijonisti hoće opet da vratiti k vrtku, koji je hranio pokret. »Naša je velika ideja održanje i etška odgoja, duševna produktivacija Židova kao naroda«. Dr. Singer je naglasio događaje u praškom studentskom domu, koji se velikim dijelom podržaje i znatnim doprinosima Židova. Židovski studenti izgnani su iz doma, što su protestirali, kad su u dom bili došli rumunjski studenti s antisemitskim značkama. Jednako je dr. Singer iznio i događaje kod posljednjeg izbora za čehoslovački parlament. Spominjući antisemitizam državnih ureda, Dr. Singer završio je svoj govor apelom na sve kolebljive, da udju u redove cijonista.

Prof. Chajes rekao je, da su Židovi narod, koji imade najdublje shvatanje za lokarnski duh, koji bi trebao da vlada među narodima. Cijonizam je jedini put, da se izmedju Židova i nežidova stvori jasnoća potrebna za potpuno razumijevanje i svatanje. Ljudstvo se u nama ne će prevariti.

VELIKI USPJEH CIJONISTIČKOGA DRAJVA U AMERICI. New York će doskora namaknuti svoj kontingent.

New York, 27. aprila (JTA). Komitej Udruženih Palestinskih Fondova za provedbu drajva za potrebe Palestine svojevremeno je odlučio da se u New Yorku imade voditi kampanja s lozinkom da se namakne jedan i po milijuna dolara. Do danas su Židovi u New Yorku dali na taj kontingent jedan milijun i četiri stotina hiljada dolara. Kampanja je počela 17. januara i treba da potraje do kraja ove godine. Ova svota nadmašuje za 75% ukupne prinose New Yorka za cijonističke fondove u čitavoj godini 1925. Vijesti koje dobiva komitej pokazuju da se kampanja u čitavoj zemlji provodi s veoma mnogo uspjeha.

Bjalik u Chikagu.

Chicago, 24. aprila (JTA). U čast velikom narodnom pjesniku Bjaliku priredjen je veliki banket, kojemu je prisustvovalo 400 prominentnih Židova iz čitavoga Chikaga. Nakon govora Bjalika sakupljeno je 80.000 dolara za Udružene Palestinske Fondove. Dosada su Židovi u Chikagu dali u kampanji Udruženih Palestinskih Fondova više od 200.000 dolara. Kvota za Chicago iznosi 500.000 dolara.

PALESTINSKI POALE CIJON I POSEBNA ARAPSKA LEGIJA Veliki miting u Tel Avivu.

Jerusolim, 26. aprila (JTA). Ahdut Haavoda (Palestinski Poale Cijon) održao je u Tel Avivu veliki miting na kojem se skupilo više od 3000 ljudi, da protestira protiv krnjenja židovskoga prava u palestinskoj sigurnosnoj posadi.

Prvi govornik gosp. Golomb kritizirao je oštro nedovoljnu organizaciju sigurnosnih četa u zemlji i spomenuo zapostavljanje Židova što se tiče školstva i podjele javnih radova. Gosp. Salman Rubašov apelirao je na Židove Palestine, da traže potpuno izvršenje svojega prava. Gosp. B. Katzelson predložio je rezoluciju, u kojoj se protestira protiv plana vlade, da organizira jednu vojnu sigurnosnu jedinicu, ne primajući Židove u nju, i traži da se stvori ili skupna sigurnosna posada u kojoj će biti Židovi i Arapi, ili, kad se već stvara isključivo arapska legija, da se stvori i posebna židovska legija. Apeliralo se na englesku radničku partiju i na njezine predstavnike u parlamentu, da potpomožnu ovaj zahtjev. Rezolucija je primljena jednoglasno.

KOLONIZACIJE MOGUĆNOSTI U HAURANU.

Londonski »Jewish Times« javlja iz navodno pouzdanog vrela, da je Vrhovni Komesar za Siriju g. Henri de Jouvenel pod dojmom uspjeha židovskoga poljoprivrednoga nuda u Palestini odlučio, da odmah nakon što se opet zavede mir u Siriji, stvori u distriktima, koji graniče s Palestinom, mogućnosti za veliku poljoprivrednu kolonizaciju Židova (Rothschildovo društvo za poljoprivrednu kolonizaciju PICA posjeduje u Hauranu velike komplekse zemljišta).

ANTISEMITIZAM AUSTRIJSKE DRŽAVNE UPRAVE.

Austrijske agrarne oblasti ustručavaju se sistematski, da u gruntovnicama provedu kupnje zemljišta po Židovima, pa i onda kad je Židov prodavač. Od svakog se Židova, koji kupuje zemljište, da ga sam obradjuje, traži dokaz o poljoprivrednoj kvalifikaciji, i ako se ovakav zahtjev ne može opravdati njeđnim pozitivnim zakonom. Posredovanje kod najviše instance imalo je uspjeha samo u jednom osamljenom slučaju, ali u praksi se Židovskim poljoprivrednicima prave poteškoće na svakom koraku.

Pregled

Židovski narodni izborni blok u Rumunjskoj. — Smiješni protesti. — »Hakoah« u Americi.

Zagreb, 28. aprila.

Prema vijestima, koje su nam u posljednje vrijeme stigle iz Rumunjske, Židovi su ondje uspjeli da stvore kompaktni izborni blok i da tako regularnim putem neizigravani i nepotrebljavani za obični glašaci materijal, konačno dobe svoje valjane predstavnike u parlamentu. Ovaj se pojav već kao takav mora iskreno pozdraviti. Ako su tačne posljednje vijesti, čini se da Židovi u većini slučajeva ne će istupiti sa samostalnom listinom nego da će uz naročite aranžmane podupirati listine na kojima prema sporazumu kandidiraju po nekoliko ličnosti iz žid. izbornog bloka. Ovaj izborni blok ne predstavlja dakako sve Židove u Rumunjskoj, jer u njemu nema asimilantskih organizacija, kojima antisemitizam u Rumunjskoj nije otvorio nego iskrivio oči. Ali će i njih odnijeti bura narodnog osvještenja, jer je već zaista krajnje vrijeme da Židovi u Rumunjskoj stanu na vlastite noge i da promišljeno manipulišu svojom skupnom snagom.

Nedavno je tako zvani Central-Verein deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens (Organizacija Židova njemačke narodnosti), jedna agilna asimilatorska organizacija održala u Berlinu dobro posjećenu skupštinu sazvanu u svrhu da se protestira i inače poduzme nešto protiv karikaturisanja Židova u kabareima, kojekakvim zabavištima i drugdje.

Ozbiljnome čovjeku ta stvar mami osmjech na usta. Poznato je da se u centralnoj Evropi pa i ovdje u nas vole pričati »židovski vicevi« i da mnogi, gotovo svi nam poznati profesionalni komičari u zabavištima u Beču pa i u Berlinu počesto karikiraju Židove i njihov način govora. Oni njemački Židovi, koji hoće da pod svaku cijenu budu Nijemci, strepe zbog toga, što se, vele, ovakvim karikaturisanjem stvara u širokim krugovima kriva predodžba o Židovima i tako rasprijuje antisemitizam. Pa imadu donekle i pravo. Ali to karikaturisanje nije proizvoljan akt, kojemu se netko domislio, nego mu je uzrok mnogo dublji. Jednim je dijelom uzrok tome u groteskosti židovskoga galutskog tipa. Što je koji tip groteskniji, to ga više karikiraju u svijetu.

I tu ne će ništa koristiti protestni mitinzi uglađenih Židova »njemačke narodnosti« ni ogorčene i glasne kritike. Smiješno je vjerovati u to, pa su nam uistinu i smiješni ti Židovi što su posvuda toliko grlati i površni. Ne mogu da uvide da će ono, protiv čega se oni bore, jačati oni sami, a pobiti upravo oni, što prijanaju židovstvu, koje je židovskim gradjanima njemačke narodnosti (»njemački« se ovdje može zamijeniti i s mnogim drugim nacionalnim atributima) samo na teret i smetnju. Za koji će dan koji komičar u Berlinu pjevati kuplet o tim strašljivim berlinskim protestatorima izrabljujući zapravo veoma podesan materijal za to. Samo ono, od čega zaziru ovakovi zadrti asimilanti, pozitivno židovsko aktiviranje može tu pomoći. Ali židovsko aktiviranje u jednom odredjenom smjeru: smjeru nacionalno-kulturnog normalizovanja židovstva.

Treba procesom ozdravljanja svega židovstva smanjiti grotesknost galutskog tipa i uz riječ Židov za svačiju maštu stvoriti predodžbu nečega gordoga i respektabilnoga.

Bečko židovsko športsko društvo »Hakoah« odaslalo je u Ameriku na oveću turneju svoju odličnu nogometnu momčad. Kad se uoči sve, što se vrze oko te turneje, bilo bi krivo posmatrati stvar posve, izolovano športskom. Zasad je nuzgredno istraživati ima li u igrača »Hakoaha« cijonizma. Treba tek istaći, da je »Hakoah« u cjelini, već po svojoj egzistenciji, produkt židovske uspravnosti, volje, koja je pregnula da afirmira disciplinovanu snagu u mladim židovskim redovima. Interesantno je sad promotriti, kakovo se kolo zaigralo oko turneje »Hakoaha« u Ameriku. U austrijskoj se javnosti ističe (bečka je štampa o tome dovoljno pisala) propagandna vrijednost te turneje za Austriju, jer je »Hakoah« iz Beča, bečki majstor, austrijski klub. JTA javlja iz New Yorka športski uspjeh »Hakoaha« i spominje bankete, koje židovskim športsašima priređuju austrijski, pa češki i poljski konzul. Ovo je tipični neosamljeni slučaj, koji pokazuje kako se u kojem momentu udešava vladanje prema Židovima. Lijepo dočekana momčad, za koju Židovi, baš cijoniste, u Americi vrše vanrednu propagandu, valja eto da pokaže američkom svijetu, što to ima Austrija i kakovi su dobri igrači podanici Čehoslovačke i Poljske. Inače na pr. austrijska i poljska vlada ne vole da Židove uzimaju pod svoje, nego oštro luče rasu od rase. Ali Židovi su često, u dobrim svojim formacijama, veoma podesan propagandni materijal, a naročito u Americi, gdje se traže zajmovi. U izvjesnim slučajevima ne voli se praviti razlika izmedju Židova i nežidova, kako bi Židov ispao ne Židovom nego sinom naroda, u krugu kojega živi, a inače su Židovi — Židovi. To je ono, što je dr. Weizmann iznio u jednom svom govoru u Americi iz kojega je jedan odlomak objelodanjen u pretprošlom broju »Židova«.

I opet imamo zgođe konstatovati snažan zahvat cijonizma u taj pojav. Ovaj naš pokret okuplja svu zdravu snagu židovstva naglašujući biljeg njenog iskonestva; nastojeći da presudnim nacionalno-kulturnim činom stvori jasno mjerilo o tome, što je židovsko, a što nije.

Svakako je turneja »Hakoaha« dobar doprinos cijonističkoj propagandi u širokim krugovima u Americi.

MJESEC CIJONISTIČKE ORGANIZACIJE

Priredbe u Zagrebu i Bjelovaru. — Provedba akcije u Sarajevu — Putovanja izaslanika Radnoga Odbora Saveza Cijonista.

Ijarska akcija u Zagrebu započela je zborom održanim u srijedu dne 25. aprila uveče u dvorani Makabijeva doma.

Skupštinu je otvorio predsjednik Radnoga Odbora Saveza Cijonista g. dr. Beno Stein. Nakon uvodnoga pozdrava prešao je na označenje svrhe ove skupštine i ijarske akcije, pa je pored ostaloga rekao sljedeće:

Ova skupština treba da bude uvod u akciju, što ju je Egzekutiva Svjetske Cijon. Organizacije proglasila za mjesec ijar, a pod devizom idejne propagande i organizatorne izgradnje.

Govornici današnje večeri prikazat će smisao i ciljeve te akcije. Kako je današnja večer tek uvod u ijarsku akciju, tako treba da sama akcija bude tek početak stalnog i sustavnog rada oko intenzivnog širenja cijonističke ideje i oko čvrstog organizovanja njezinih pristaša.

Za taj posao moramo naći mjesta i vremena, a da od toga ne trpi ostali naš rad, koji se očituje u zanimljivim iskazima suhih brojaka. Već obratno — on će vući od toga velike koristi, a povrhu toga će se naše organizatorne stanice pretvoriti opet u ono, što su nekoć bile: postat će i opet čvrsto organizovane i idejno spremne jedinice, u kojima će Egzekutiva naći vazda jaki moralni oslon.

Nakon dr. Steina uzeo je riječ

g. inž. Oto Rechnitzer

pa je ponajprije istaknuo, kako je u cijon. taboru sazrijevala misao, da se već jednom udovolji veoma osjećanoj potrebi o radu za jačanje organizacije cijonizma. Mnogi su mislili da je pokret već u luci konačnoga stadija, ali se je sve jače osjećalo da nije tako i da još treba mnogo predanoga rada, a kao prvi preduvjet snažne i poletne radne redove. Danas treba da se osvojimo na vlastite noge, treba da si podamo računa o vlastitoj snazi. Potreba idejnoga i ideološkoga intenziviranja mogla bi nas nagmati u grešku da ostanemo kod riječi. Velika konkretna odgovornost ne dopušta nikome da odbjegne puštim riječima bez stvarnih čina. Cijonizam je narodna obnova. Ono što ga je pred 30 godina uznosilo i tjeralo naprijed, tjera ga i danas: bol s rastrganosti židovstva i vjera da se može stvoriti život bez natruha i teškoće galuta. Ali se danas pridružilo stvari više logike i iskustva. Cijonizam treba ojačati u smjeru da mu sve to jasnije, za svačiji pogled, bude izbijao značaj pune etskne snage u židovstvu. Ponajprije treba da ispitamo svoje djelovanje i svoju nutrinju, da se spremimo na popravljanje onoga, što smo eventualno zanemarili. Tako ćemo ojačati i dalje se osposobiti, da našoj ideji privedemo i druge.

Prije svega obazrimo se na organizaciju. Sva je veličina stvaralačke snage cijonizma u njegovoj organizaciji. Najveće djelo Herzlova je Svjetska Cijonistička Organizacija. Brojka će i dalje biti izričita zgrnute snage. U tom smislu treba respektovati stvarni značaj brojčanoga mjerila naših čina. Jakost Cijon. Organizacije izriče se brojem šekela, spoljašnjim svjedočanstvom o snazi njenoga tabora.

Asimilacija opet diže glavu. Ne ćemo nikome nametati borbe, ali hoćemo da svaki vidi jasno koliko je u nas odlučne snage, s koliko odrešitosti možemo da očitujemo svoju snagu, kadgod to ustreba.

Nakon živoga odobravanja, kojim je popraćen završetak govora g. inž. Rechnitzera uzeo je riječ, toplo pozdravljen gosp.

dr. Aleksandar Licht

Osvrnuvši se ponajprije na značajku ove prve ijarske priredbe zagrebačkih cijonista prikazao je potrebu, da baš oni, koji su odani mislima i ciljevima cijonizma, nakon 30 godina,

što ih bilježi pokret, skrenu poglede svoje u prošlost i budućnost njegovu i da se na čas zamisle u dubinu i korijen ideje.

Židovski se narod naziva »narod božji«. Ispunjen naročitim duhovnim vrijednostama, duboko uvriježenima, a sa spoljašnjim obilježjem nacionalnoga bivstva, imao je ovako taj narod oslonca, da se održava najezdama, i da se održaje kroz vijekove. Ponosnoj devizi gordoga Rimljanina »civis Romanus sum« židovski je čovjek suprotstavio svoj »civis Dei sum«. Pobjedonosni Rimljanin mogao je da podjarmi i izbriše s površine zemaljske veće i snažnije narode nego što su Židovi, ali taj maleni narod nije mogao da makne sa svijeta.

Izgleda nam premnogo, ako i danas za ovaj narod kakav jest, arogiramo naziv »naroda božjeg«. Toliko je truleža, bolesti i blata, psovki i toliko zgrušane krvi nagomilano na površini toga naroda, te nam se čini, da je izbrisan u njemu svaki trag božanskog čovjeka. Uzevši židovski narod u današnjoj njegovoj strukturi, treba da imamo mnogo duše i neizrecive ljubavi, pa da ispod kore što se otkrabjuje nadjemo narod čist u duševnosti njegovoj. Izgledalo je, zbog rasparčanosti i raskidanosti židovstva, da nastupa njegovo opće rasulo, da židovstvo puno jaza i cijepanja sasvim gubi zajedništvo. Nije bilo odlučnog momenta, što bi, pored blagdanskih molitava, i u svakidašnjici davao zajedničku duševnu krepčinu, nije bilo povezanosti jedinstvene misli, nečega, što bismo moderno nazvali zahvatnom ideologijom. Ono, čega je još bilo, kidalo se navalom asimilacionih težnja. U ovakovom je kritičkom periodu došao cijonizam, koji se danas naziva ideološkim, propagandnim cijonizmom, cijonizmom entuzijazma, cijonizmom urnebesna. Ovom se cijonizmu suprotstavlja t. zv. realni cijonizam. Tek oni, što ovako dijele cijonizam nijesu jamačno na čistu s time, što je realizam. Realnost nije nešto, što postoji izvan i neovisno od nas, jer se ona ogledava u našoj nutрини; za nas je realnost sve ono, što proživljavamo i doživljavamo. Konkretno vidljivi rezultati rada, što smo ih postigli, drugo su za cijonistu, koji ih subjektivno gleda, a drugo za onoga ne-židova, koji ih posmatra kao i sve ostale stvari na svijetu. U ovoj vezi dr. Licht govori o jedinstvenoj liniji, što normalno teče od začetka pokreta do njegovih današnjih vidljivih rezultata, pa naglašuje važnost nutarnje stvaralačke dispozicije, koja je preduslov pojavama, što navode mnoge, da ovo kasnije doba za razliku od ranijeg doba pokreta nazivlju realističkom fazom. Riječ važi, kad je iza nje titraj srca. Zadatak je Ijar-akcije u tome, da se zamislimo u dubine idejne sadržine cijonizma, da zavirimo u svoju nutrinju; da nadjemo osvježenja, pa da nas zahvati novi orkan i snažni polet. Od apela na džepove treba da skrenemo na apel za naše duše. Zahvatiti li se svaki pojedinac u duhovnom i duševnom smislu, poradi li se više idejno, imat će i stvarno djelanje i radni bolje reći i »tehnički cijonizam« velike koristi od svega toga. Mjesec ijar, mjesec sefire i sjećanja žalosnih događaja iz historije naše, ovaj je mjesec brojanja žrtava podesan za svraćanje u samog sebe.

Ističući vrijednost cijonizma za stvaralačko osposobljenje židovstva i za podizanje njegove strukture, uvjerljivo je govornik prikazao apsolutni kontinuitet svega bivanja u cijonizmu, kojega je krivo dijeliti u etape skućene nekim karakteristikama. Sve što je u cijonizmu osnovno i najplemenitije, začeto je u ideji, u jezgri, pred 30 godina. A sam je cijonizam rođen iz narodnih potreba židovske psihe, iz nužne atavističke težnje.

prebacivan iz jedne zemlje u drugu. Ondje će biti manje nesretan ali i manje opasan.

Bila je zabluda, koja se polako napušta, vjerovati, da će takozvanim napretkom čovječanstva židovsko pitanje podjednako samo od sebe nestati. Ako se tu misli vrijeme, kad će vuk i janje mirno da pasu, onda se ne može očekivati, da će se sve to desiti u narednom četvrtgodištu. Svatko drži da je on janje. Drugi je uvijek vuk. Ali u židovskom se pitanju pokazalo nešto naročite. Moderni promet koji toliko zbližava narode, pogoršao je političko i socijalno stanje Židova, dok je u isto vrijeme uvećao njihovu ekonomsku ili recimo radije finacijalnu snagu. Židov je postao neustaljeniji, a zbog toga nesretniji i omraženiji nego što je ikada bio. Znade li se koliko su seoba preturili Židovi u zadnjih dvadeset godina? Ovdje se radi o pokretu masa, prema kojima su promjene boravišta mnogih plemena na početku srednjega vijeka vjerojatno dječja priča. Iz strašnih gnojišta Istočne Evrope dižu se neprestano već dvadeset godina stotine tisuća očajnih ljudi, da gdje god potraže parče kruha i malo slobode. Koji će čovjek, što nema kameno srce, moći bez groze, nepotresen, da gleda tu prejadnu seobu iz nevolje u nevolju? Ali ovi napola izgledniji a dopola očajni parije ne nose globu uokrug samo svoju vlastitu nevolju, nego i jad drugih. Tako bježe od mržnje a stvaraju je svagdje gdje god se pojavili. Zbog toga, što su veći siromasi, otkidaju dosada najsiromašnijima kruh od ustiju. Strpljiva ljubav prema grudi, koja čini seljaka onim, što uistinu jest, njima se gorči ili brani. Seoba od nužde već ih na najnižoj gospodarskoj stepenici čini trgovcima. Svagdje se besprimjerno nesigurnošću bore za egzistenciju — i probijaju se. Ovaj pohod jada sa svojom se tragikom i jadnom komikom pretvara u osvajački pohod. Ali ni onda kad već nekoj puste korijenje u koje tlo, nevolja ne prestaje. Karijere, kojima država mudro a društvo instinktivno iskazuje čast, brižno se i bojažljivo čuvaju od Židova. Zbog toga su prebačeni na teren trgovine naročito one, koja nesamo dopušta nego i traži najveću okretnost: novčarstvo. Na nižim stepenicama ne daje mu se zemlja, na višim poriče mu se svaka čast: to čini Židova onim, što jest.

Cijonizam nije doduše stvorio objektivno egzistentnu kulturu, ali je subjektivno za svakoga od nas vrutak židovske kulturnog obogaćenja, a uopće vrši proces stvaranja zdravih pretpostavki za stvaralačko bivanje naroda.

Ne valja omalovažiti riječ. Iza nje dakako mora da stoji pun drhtaj srca i duše. Ali riječ je nosilac ideala, njom nosimo plamen naše vatre. I ovaj puta valja da raspirimo vatru u nama, da zapalimo sebe i da oganj prenesemo i našu okolinu.

Nakon govora dr. Lichta, koji se veoma dojmio svih poslušnih i bio popraćen vanredno živim odobravanjem, završila je ova skupština, kojom je započeo niz priredaba u okviru Ijar-akcije u Zagrebu.

SVEČANI IJARSKI DAN U BJELOVARU.

Dolazak delegata Radnog Odbora Saveza Cijonista. — Obiteljne posjete židovskom gradskom zastupniku, predsjedniku bogoštovne općine i predsjedniku povjereništva Židovskog Narodnog Fonda. — Dogovor glede propagiranja »Židova«. — Sastanak vidjenih cijonista i uspostava Mjesne Cijonističke Organizacije. — Svečani ijarški miting u sinagogi. — Navedeni sastanci.

(Od našega redovitog dopisnika.)

U Bjelovaru započela je Ijar-akcija vrlo svečano, te je uspjeh, koji je 25. aprila o. g. postignut, dokazom da stojimo pred novim danima lijepog movog cijonističkog rada u Bjelovaru. Veliki udio na ovome uspjehu imaju izaslanici i članovi Radnoga Odbora Saveza Cijonista gg. dr. Marko Horn i Egon Pollak.

Kako Mjesna Cijonistička Organizacija već unatrag nekoliko godina aktivno ne radi, to je organiziranje ijarske akcije preuzeo posebni odbor na čelu s predsjednikom povjereništva Keren Kayemetha g. drom. Dragutinom Ländlerom.

U nedjelju u 11 i četvrt sati prije podne dočekali su članovi svečanostnog odbora izaslanike Saveza Cijonista na bjelovarskoj stanici, te ih otpratili ponajprije do njihovog kućništva. U pola 12 sati posjetili su gg. dr. Horn i Egon Pollak u pratnji gg. prof. Scheya i Joze Webera ponajprije bjelovarskog židovskog gradskog zastupnika g. Žigu Pollaka. Nakon ove odulje u veoma srdačne posjete, posjetili su izaslanici Radnog Odbora predsjednika židovske bogošt. općine i dra. Hinka Gottlieba i predsjednika povjereništva Keren Kayemetha dra. Dragutina Ländlera. Sve posjete imale su skroz oficijelni karakter, a kod sviju većina razgovora kretala se oko mjesnih židovskih pitanja i provodjenja Ijar-akcije.

Poslije ručka sastali su se istaknuti cijonisti u hotelu Stern i ovdje je došlo do razgovora o reorganizaciji mjesne organizacije, za koju je bio urečen sastanak u pola 3 sati poslije podne u dvorani židovske bogošt. općine. Govor se ovdje mnogo o širenju »Židova« među židovske građane, tako da su se mnoga gospoda odazvala za tu svrhu, te su prikupiti što više pretplatnika, pa se možemo nadati, da će uskoro »Židov« prodrijeti u gotovo sve židovske kuće u Bjelovaru.

*

U pola tri sata poslije podne otvorio je dr. Hinko Gottlieb u vijećnici bogoštovne općine sastanak aktivnih cijonističkih radnika i u uvodnim riječima govorio o zadatku uspostave Mjesne Cijonističke Organizacije, te predao riječi dru. M. Hornu.

Gosp. dr. Horn među ostalim rekao je sljedeće: Treba stvoriti organizaciju, u kojoj valja da vlada pozitivnim židovski rad; treba joj dati sadržine, koja će da zadovoljava.

Vječni Žid

Kratko vrijeme nakon prvoga cijonističkoga kongresa u Baselu izašao je u uglednom engleskom dnevniku »Daily Chronicle« ovaj članak dr. Theodora Herzla. Ovaj članak, namijenjen inače ne-židovskoj javnosti, jasno i pregnantno pokazuje Herzlovo poimanje židovskoga pitanja i njegov jasn pogled na političkom području. Damas, kad svi cijoniste u Ijar-akciji posvećuju mjesec dana koncentrovanom radu za cijonizam interesuju misli, koje je, prožete vječnom istinom, nističku ideju i za Cijonističku Organizaciju mnogo u tom smjeru već davno rekao naš neumrlji vodja, a koje su u svojoj suštini još uvijek aktuelne. Zbog toga donosimo ovdje ponešto pokraćeni prijevod članka »Vječni Žid«. Ured. »Židova«.

Djelo, što ga moji prijatelji cijoniste i ja vršimo već dvije godine, nije bilo neplodno, jer je postignulo, da se diskusiji židovskoga pitanja dade ovaj sadašnji oblik. Pitanje se tretira onakvim, kakovo i jest: kao veoma veliko političko pitanje. Nakon svjetskoga kongresa,*) koji sam usprkos prigovoru nekih milijunaša i njima predanih židovskih popova bio sazvao za konac augusta ove godine u Basel, započela je u štampi sviju zemalja debata o cijonizmu. Ranije se izvan geta nije znalo ništa o tome, što je cijonizam. Jer geto postoji još posvuda, koliko god mu bili nevidljivi njegov židovi. Geto jest u nepovjerenju gentiles-a, u maguranosti Židova i u bojazni, ustručavanju, da se prizna pripadništvo. Jedna je od mnogih začudnih kontradikcija našega narodnoga života: da smo nadaleko rasijani a da smo na svim pojedinim mjestima neudobno stisnuti. Geto imade svoje javno mišljenje, koje se ne čuje van nevidljivih židova, i nije li ponovan dokaz za egzistenciju geta, što je žestoka vika zbog cijonizma ostala dosada napolju nezapažena?

Što hoće cijonizam? Da stvori stalnu domaću narodu bez zemlje, koji je suviše velik brojem i — kažimo odrešito — prejak, a da bi bez opasnosti za sebe i po druge mogao biti

Ima ljudi, koji rješenje židovskoga pitanja vide u asimilaciji. Ali, što je asimilacija? Ta jamačno ne manje više uspjeli swell, koji tkogod izriče; ne način rezanja bračnice odjeća, pa ni običaji dnevnoga života. Asimilacija je sticanje zemljišta i časti u nekoj zemlji. Židovi bi posvuda bili tovo da to olave. Dopušta li se? A gdje se već i dopušta danas, hoće li se i sutra? Mi Židovi u kulturnim zemljama koje bi postale antisemitske, hoćemo da se asimiliramo, a upravo naši pokušaji asimilacije izazvali su moderni antisemitizam, jer se radilo o sticanju zemlje i časti. I to moraće, da nastane posvuda pa i u Engleskoj. Reći će se možda, da ja prenosim antisemitizam u Englesku. Vičan sam već da čujem sve te perfidije, ali me ništa ne priječči, da i dalje govorim istinu, u koju vjerujem. Samo potpun uspjeh cijonizma može engleske Židove sačuvati od antisemitizma, jer bi time bio otkupljen doticaj siromašnih osvajačkih Židova. Jednostavne su to stvari: imade li ne-židove malo Židova, želi se da se asimiliraju; umnože li se, smatra se njihova asimilacija nacionalnom opasnošću. Engleska je momentano zemlja, koja najviše privlači Židove svega svijeta, jer je toliko visoka u svojoj kulturi i toliko tolerantna prema našem narodu. Posljedica toga bila je, da se je broj Židova u Engleskoj — ako se ne varam — za posljednjih deset godina potrostručio. Ne znam tko bi u Engleskoj želio, da tako i dalje ide. Tamošnji Židovi, držim, najmanje tek je stvar za njih ponešto delikatna. Na temelju kolektivne principa da se već useljeni bune protiv useljivanja svog braće? Svakako je neprijatno reći: Ajde drugamo gladovati. Ovdje mi smetaš moju probavu, pusti da te drugdje mlače, jer ja hoću da ovdje budem u udobnom miru. Zaista je golemo nevolja i sve se pričinja da joj nema rješenja. Ali cijonizam hoće da je svlada time, što svome narodu bez zemlje hoće da dade vlastitu zemlju i vlastitu čast. Neustaljeni proletarci treba da se ustale na grudi, koju će konačno smisliti da ljube i za kojom nikad nisu prestali čeznuti: u njihovoj historičkoj domaji.

Ondje bi njihov dolazak stvorio red i čudoredje, čega se sada na Orijentu nema u dovoljnoj mjeri.

*) Prvi cijonistički kongres održan u Baselu god. 1897.

mora da bude vezan sa centralom u Zagrebu, koja će uvijek da potpomaže sva cijon. nastojanja. Zadovoljan je radom sa Keren Kayemeth u Bjelovaru, ali nije zadovoljan sa dosadašnjim brojem pretplatnika za »Židove«. »Židov« je naš organ i on mora da se čita u svakoj kući. List vremena od je moderno uređivan i čita se vrlo rado, pa mu stoga moramo privesti i veliki broj čitalaca. Apelirajući ponovno za uspostavljanje M. C. O. otvara se debata, u kojoj je dobro i moderno uređivan i čita se vrlo rado, pa da povjereništvo Keren Kayemetha preuzme funkcije odbora M. C. O. Joze Weber protiv se tome, jer je vrijeme, da već jednom stvorimo čvrstu M. C. O. i da znamo kako smo brojčano jaki. Trebamo ljude privesti organizaciji, oni trebaju da se podvrgnu njenoj disciplini, jer samo kroz disciplinirano članstvo dat ćemo jakost našoj organizaciji, a to je i svrha Ijarske akcije. Organizovanjem pojedinaca imati ćemo evidenciju o tome, tko pripada nama i da li možemo svakom zgodom računati s njim. Dosada pod firmom cijonizma istupalo se mnogo puta u Bjelovaru, ali nikad do danas nisu istupali organizovani cijonisti, a time je uspjeh cijonista bio mali. Trebamo da svakim istupom manifestiramo našu cijonističku postojanost, naglašavajući da pripadamo cijonističkoj organizaciji, a time ćemo samo ojačati naše pozicije. U debati govorili su nadalje dr. Gottlieb, prof. Schey i drugi, pa je na kraju zaključeno, da se stvori čvrsta M. C. O.; odmah se prešlo na sastav kandidacione listine, koja će se blažiocima šekela predložiti na velikom mitingu. Odbor je tu sastavljen ovako: Predsjednik: dr. Dragutin Ländler, tajnik: Joze Weber, blagajnik: Josip Altmann, predsjednik povjereništva Keren Kayemetha prof. Rudolf Schey te odbornici: dr. Hinko Gottlieb, rabin dr. Margulies, prof. Josip Semnätz, Žiga Altmann, Lavoslav Hirsch, Dene Weiller, i gospodje Sarina Schey, Slava Lausch, Ruža Gottlieb i Slava Semnätz.

Nato uzima riječ gosp. Egon Pollak i govori o intenziviranju šekelske akcije, i o potrebi, da se i svagdje ujedno ubire, kao vrlo važan, i doprinos za zemaljsku organizaciju. Nakon razlaganja g. Pollaka razvila se odulja debata, osobito o ubiranju prinosa za organizaciju zajedno sa šekelom, i o potrebi da se nadje drugi modus, kako da se taj doprinos ubire. Palo je više predloga, među ostalim i taj, da bi se cijena šekela trebala znatno povisiti, tako da bi centrala na pojedine zemaljske saveze, prema broju raspačanih šekala davala iznose za potrebe zemaljskih saveza, a što bi se u praksi vrlo lako moglo provoditi.

Kako je agende predsjednika Povjereništva Keren Kayemetha preuzeo prof. Schey, to je g. dr. Ländler oterecen mogao primiti važno mjesto predsjednika M. C. O. Među cijonistima, koji nisu bili prisutni ovom sastanku, ugodno se dojmila vijest o izboru dr. Ländlera, kojeg osoba daje garanciju, da će nova M. C. O. poći smjerom pravoga intenziviranja rada i da će okupiti lijepi broj i novih sumišljenika.

Najveći interes vladao je za svečani Ijarski miting, koji je svečanost odbor sazvaio za pet i pol sati poslije podne u velikoj sinagogi.

Odziv gradjanstva bio je neočekivan tako, da je hram već i pol šest bio posve pun svijetom. Naročiti odziv bio je sa strane gospodja, a posebice necijonistički orijentiranih građana. Ovaj je svečani miting imao zamašan uspjeh, jer je na sve prisutne ostavio ugodnu i ne tako skoro zaboravivu uspomenu.

Dr. Gottlieb karakteriše današnje stanju u cijonizmu i spominje momente iz doba kad je u Bjelovaru započeo rad i cijonističku ideju. Sve što se učinilo, plod je velikoga znanja i snažnog ushićenja. Svrha je Ijar-akcije posvemašnje aktiviranje naših snaga, jer o veličini naših čina, o snazi naših

še predanosti ovisi, hoćemo li stići na cilj. Govoreći specijalno o provedbi Ijar-akcije u Bjelovaru, pozdravio je i predstavio prisutnima izaslanike i članove Radnoga Odbora Saveza Cijonista gg. dra. Marka Horna i Egon Pollaka.

Iza toga uzeo je riječ g. dr. Marko Horn. Govoreći o velikim narodnim pokretima koji začehse naročito iz francuske revolucije i uporedivši mnoge od njih prelazi na prikaz suštine i ciljeva židovskoga narodno-obnovnoga pokreta. Dr. Horn veoma je uvjerljivo okarakterisao bit i važnost cijonizma kao pokreta, koji će da riješi židovski problem. Kulturni su narodi uvažili potrebu u smislu nacionalno kulturne renesanse. Ali mi moramo i možemo samo našim snagama da izgradimo Palestinu i da time obnovimo naš narod. Dalje dr. Horn spominje etiske momente, koji diktiraju saradnju s Arapima i izvjesne načine kolonizacije u Palestini. Cijoniste ne će nikoga da odguraju, tko hoće da saradjuje oko izgradnje Palestine. U toj vezi nabacuje govornik i pitanje saradnje s necijonistima i njihovoga ulaženja u Jewish Agency.

Ijarska akcija povedna je u svrhu, da se naše sile ojačaju i da se maši redovi zbiju. Ona ima da okrijepi naš stari roj radenika. Svatko treba da si postavi pitanje, da li je zadovoljno svojim dužnostima.

Cio govor g. dra. Horna saslušan je neobično velikom pažnjom, pa je ostavio jak dojam na sve prisutne. Iza govora dra. Horna saopćio je g. Weber listinu novoga odbora Mjesne Cijonističke Organizacije, kako je prihvaćena na popodnevnom sastanku. Iza toga uzeo je riječ novoizabrani predsjednik bjelovarske M. C. O. g. dr. Dragutin Ländler, koji je pregnantno iznio potrebu živoga učešća u radu za narodnu obnovu. Poslije Ijarske akcije sav će židovski svijet gledati kako sada cijonizam brojčano stoji i po tome suditi našu snagu. Dr. Ländler završuje svoj govor pozivom na bjelovarske Židove, da se u što većem broju začlane u Mjesnu Cijonističku Organizaciju. Nakon govora dra. Ländlera uzeo je riječ član Radnog Odbora Saveza Cijonista gosp. Egon Pollak.

Gosp. Pollak u uvodnim riječima zahvalio se bjelovarčanima za srdačan prijem a potom prešao na veoma uvjerljiv prikaz stanja Cijonističke Organizacije i današnjih potreba cijonističkoga pokreta. Nije zadovoljan radom M. C. O. i napominje da treba zaista učiniti sve ono, što su istaknuli predgovornici: valja zbiti naše redove, da budu što impulzivniji ali podjednako valja raditi oko prikupljanja novih kadera radenika. U tom i jest svrha Ijar-akcije. Obol ne smije ostati teoretski. Cijonistička Organizacija traži za pokriće svojih potreba šekel. Šekel je organizaciona potreba, ali valja dati obol i za zemaljsku cijonističku organizaciju. Svrha je ovih naših Ijarskih sastanaka i međusobnog izmjenjavanja misli, da učvrstimo Cijonističku Organizaciju, pa zbog toga treba da izgradimo sve njene stanice. Na nama je dakle, da ojačamo Savez Cijonista u Kraljevini SHS. Govoreći iz toga o suštini izgradnje Erec Jisraela, o duhu koji je provejaja, govornik se na kraju opet vraća na potrebu organizatorne izgradnje pa apeluje na sve prisutne da svojim učešćem što jače pomognu reorganizovanu Mjesnu Cijonističku Organizaciju u Bjelovaru.

Govor g. Pollaka veoma se sviđio svim prisutnima i očito je dobro djelovao u onom smislu, koji mu je govornik dao. Iza toga recitovao je g. J. Weber pjesmu, koju je za ovu priredbu ispjevao g. dr. Gottlieb, a zatim je završen ovaj svečani Ijarski miting. Svi se prisutni razidjohše pod jakim dojmom ove veoma uspjele cijonističke manifestacije.

U večer se sastao lijepi broj sumišljenika i židovskoga gradjanstva u Narodnoj kavani, da provedu dio večeri sa gostima, koji su im ostali u najboljoj uspomeni i najviše pridonijeli uspjehu Ijarske skupštine u Bjelovaru.

IJAR AKCIJA U SARAJEVU.

Sarajevska Mjesna Cijonistička Organizacija objavila je u »Jevrejskom Životu« od 23. aprila bogati program o provedbi Ijar-akcije u Sarajevu. U okviru toga program održao je u subotu dne 24. aprila u sefardskom hramu svečani govor nad-rabin g. dr. Moric Levi.

Dalje je program o održanju predavanja sastavljen ovako: ponedjeljak dne 26. aprila, priredba za omladinu, govornici gg. dr. Kalmi Baruh i Jakov Maestro; subota dne 1. maja poslije podne u Bet Tefili na Bjelavama, govore gg. Ham rebi Moše Nisim Papiro i dr. Vita Kajor; istoga dana uveče u klubu Union govori dr. Kalmi Baruh. U nedjelju dne 9. maja bit će veliki miting u zgradi sefard. općine, na kojem će govoriti gg. Avram Majer Altarac, predsjednik sef. općine u Sarajevu, dr. Braco Poljokani i dr. I. Levi. U četvrtak dne 20. maja održat će predavanje za dame gdja Laura Papiro i g. dr. Moric Papiro.

Vodstvo M. C. O. uznastojalo je da se održe predavanja u aškenaskoj bogoštov. općini i u krugu sarajevskoga Poale Cijona.

IZASLANICI RADNOG ODBORA SAVEZA CIJONISTA ZA PROVEDENJE IJAR-AKCIJE U POJEDINIM MJESTIMA.

U svrhu provedenja Ijar-akcije u raznim mjestima posjetit će kao izaslanici Radnog Odbora ova gg. niže navedena mjesta: 30. aprila Travnik g. Jakov Maestro iz Sarajeva. 2. maja Križevci (g. ing. Oto Rechnitzer); Koprivnicu (g. Drago Šteiner); Sisak (gg. David Spitzer i Julije Wiener); Split (g. Joel Rosenberger); 9. maja Čakovac (gg. dr. Feliks Kohn i Izrael Mevorah); Osijek (g. dr. Lavoslav Šik); Varaždin (g. David Spitzer).

STRADAVANJE ŽIDOVA U DAMASKU.

Delegač internacionalnoga komiteja Crvenoga Krsta, koji je studirao situaciju pučanstva u Damasku, izvjestio je Joint Foreign Committee, da se židovska općina u Damasku nalazi u očajnim prilikama. Oko 200 porodica (1800 ljudi) upućeno je na milostinju; ali su vrela za to iscrpljena. Internacionalni komitej Crvenog Krsta apelira na Židove u zapadnoj Evropi, da pomognu Židovima u Damasku. Joint Foreign Committee (institucija engleskih Židova koja se brine za prilike Židova u svim zemljama), uputio je ovaj apel nadležnim institucijama u pojedinim zemljama, da se odazovu ovom zovu za pripomoć postradalim Židovima u Damasku.

Joint Foreign Committee uputio je žalbu perzijskih Židova perzijskom poslanstvu u Londonu, koji je obećao, da će u toj stvari informirati svoju vladu.

Emigracija židovskih studenata.

Na plenarnoj sjednici konferencije internacionalne organizacije studenata u Genfu, koju je aranžirala komisija Saveza Naroda za intelektualnu saradnju, govorio je sekretar Svjetskoga Saveza Židovskih Studenata g. Steinig o nevolji studenata, pa je iznio da je 12.000 ruskih studenata moralo da predje u kojekakove egzistence. Jednako je 8.000 židovskih studenata emigriralo u razne krajeve, gdje se bave različitim vnanjima, kao što su poljoprivredni radnici, trhonoše na pariškim kolodvorima itd.

Lord Reading prvi židovski marquis.

Bivši potkralj za Indiju Lord Reading (Sir Rufus Izaacs), koji je kako je poznato Židov, bio je 20. aprila gost engleskoga kralja u Windsoru. Kralj je tom prilikom u znak blagodarnosti svoje dao lordu Readingu naslov marquis. Prema tomu je lord Reading prvi Židov, koji nosi titulu marquisa.

Lag Baomer

Blagdan oslobodjenja tijela od ropske službe, svečanost preporoda Adama, koji neobuzdan izvanjim okovima, može da gađi zametak svoje nutarnje sadržine, gubi se tihom jekom u prvim danima brojanja sefere.

Nijedan bučni blagdan ne smije da smeta mir ovih sedam nedjelja između Pesaha i Šavuota, za kojih se duša sprema na svoje oslobodjenje objavom na Sinaju. Sjaž ženidbenih svečanosti, familijarni i nacionalni blagdani zabranjeni su za ovo vrijeme. U svetoj tišini treba Židov da proživi ove dane u pobožnom pripremanju, da tijelo i dušu učini dostojnima, te bi uzmogli primiti najviši blagoslovni dar, koje je ljudstvo dobilo: deset zapovjedi.

Samo jedan dan u tih sedam nedjelja zaodjeva se u odjeću svećanih mirta. Lag baomer, trideset i treći dan omara, dan ženidaba, jer se na taj dan prije, nego li u ostale koje dane javlja vjereničkom srcu posve jasno lijepo osjećanje, jer ljubav ovaj puta nagoni zametak svemu dobromu da brže dozrijeva. (Svuda gdje Židovi stanuju, ovog se dana obavljaju ženidbe, svuda vlada puna radost.

I ova radost, što ispunja dušu, razastire toga dana gostoljubive čadure u Galileji, u toj brdima opkoljenoj, cvijećem protkanoj domovini mistike. Ondje se na Lag baomer ne slavi samo udruživanje onih koji se ljube; tisuće i tisuće pobožnih Židova iz svih zemalja hodočaste toga dana grobu rabi Akibe, rabi Simeona bar Johaja, rabi Eliezera, pa slave u Tiberiasu i Meromu dan združivanja duša tih pobožnih velikana sa svetom šehinom. Pijev, ples, gudalo, oganj radosti i — kod svake židovske radosne svetkovine — bogati darovi podaju ovome danu u Galili svoje značajke. A te su svetkovine posvećene i bratimljenju; vjerenju svega dobrog u ljudima svejedno na koji se način molili zajedničkom Bogu. Pričinilo mi se nekom objavom, kad sam u Meromu u dvorištu sinagoge posvećene uspomeni rabi Simeona bar Johaja vidjela u predvečerje Lag baomera gdje Židovi s Arapima zajednički plešu svećano kolo, kad sam u Safedu, u srcu Galila vidjela, gdje u radosnom raspoloženju zajedno šeću i

Muslimani i Židovi i Kršćani. Safed, inače najmirniji grad u zemlji, ovog je dana kao i svako mjesto navukao modrobijelu odjeću; na ulicama trčkaraju školska djeca mašući modrobijelom kutijicom Keren Kayemetha, simbolom ponovnog vjerenja židovskoga naroda s Erec Jisraelom.

Ne znam, tko je prvi zrekao misao, da se Lag baomer posveti radu za Židovski Narodni Fond. Ta je misao lane započeta u Kirjat Anavim svoj svjetokrug. U vrlo lijepoj koloniji Keren Kayemetha u Judeji skupili su se u proljeću prošle godine prvi puta umjetnici i zastupnici intelektualaca i složili se, da pozovu sve intelektualce u Galutu, da zaradu jednoga radnoga dana dadu za Geulat Haarec, oslobodjenje domovinskoga tla.

Prvi je pokušaj uspio i ove su se godine jednoga suncem obasjanoga dana sakupili opet predstavnici duhovnoga pregnuća u Erec Jisraelu, da ovogodišnju Lag baomer-akciju spreme u većem opsegu.

Zaradu samo jednoga radnoga dana traži Geulat Haarec od svakoga našeg intelektualca — zaista skroman vjereničbeni dar.

I svi će ga rado da dadu, baš kao oni, koji su nam sada gosti, pa nam davaju darove svoje velike umjetnosti.

Prvi je Kvartin dao koncerat u Davidovom tornju u Jerusolimu u korist Keren Kayemetha; više od četiri hiljade ljudi slušalo je nabožno pod vedrim nebom njegov vanredni pijev.

Slikar krajobraza Neumann došao je, da prihod prvoga dana svoje izložbe u Jerusolimu dadu Keren Kayemethu. Carobne gusle Jaše Chajjeza gude u gradovima i kolonijama — u svojoj domovini svira za domovinu! I ovdje mu duša iz žica sladje pjeva, nego u ikom drugom kraju svijeta.

Sretni oni, što mogu ovdje da slave svoj Hag baomer!

Ali svima, koji ne mogu da dodju, šalje vjerenica svoju vjernu čuvaricu, Keren Kayemeth, i isporučuje im svoj pozdrav: pozdrav, koji pomaže njezino započeto djelo, koji potiče na novo stvaranje: topli mirisni pozdrav domovinske grude.

Mina Freund-Barsi, Hajfa.

To i ništa drugo ne će cijonizam. Radosno je, što je naš pokret tako odjeknuo u javnom mišljenju u Engleskoj, kako se to očitovalo nedavno u »Daily Chronicle«-u i u »Pall Mall Gazette«. Prijedlog Mr. Arnold White-a, da se sazove evropska konferenca za rješenje židovskoga pitanja slaže se sa onim, što sam rekao u svojoj knjizi »Der Judenstaat«; da se pitanje imade da raspravi i riješi u vijeću kulturnih naroda... Svejedno da li Tory ili Whig preduzeo, da uz židovsko pitanje riješi i dio pitanja Orijenta, svakako će u velikom stilu obaviti djelo državnika, i može da je siguran, da će svijet, ukoliko je civilizovan, njegove riječi i djela posmatrati sa simpatijama, pa možda i s udivljenjem. Već sam potkralj držao, da će diplomatska misija morati doći od Engleske, jer joj, kad — podjednako li u zračnoj liniji — gleda Indiju, mora pogled da klizne Palestinom, i jer Engleska još i danas imade neku »serenity« u svom poimanju židovskoga pitanja...

Tak, hoće li Židovi? Na ovo je pitanje jednostavno i oduševljeno, jesno odgovorio kongres u Baselu. Široki su slovošlevi našega naroda bili ovdje zastupani književnicima, učenicima, odvjetnicima, liječnicima, tehničarima, pa i trgovcima i bankirima... Naši najvažniji, najučiniji i uistinu pobožni rabini zagovaraju u smislu religije povratak Židova u domaju.

Sad se dakako pričinja, kao da je stvar potreban patronat velikoga kapitala. Istina je, ovi su internacionalni financieri dovoljno bogati da bi mogli pomoći djelo; ali nisu dovoljno bogati, da ga spriječe. Pa ako sve mogu da kupe, ne mogu kupiti ono parče lima od kojega je načinjeno pero neovisnoga književnika. Demoralizovan do štampe služio njihovim sumnjivim podvizima koliko hoće, narodni pokret tako ozletnoga razvitka ne će više moći izgubiti. Neka sliježu ramenima i neka se smješkuju utopijskim sanjama. Nije možda daleko dan, kad će drugačije posmatrati ovu priču. De te fabula narratur! Moglo bi se dešeti, da će ovaj smiješni pokret, koji vodi nekoliko ljudi, uskoro stajati pred njima kao najsnažnija ozbiljnost...

Iz Rumunjske

Antisemitski izgredi u željeznicama. — Židovi i izbori za parlament. — Židov u novoj rumunjskoj vladi.

Bukarešt, 27. aprila. (JTA) Na pruzi Tarbul-Adjut desili su se teški protužidovski izgredi. Nekoliko individua, medju kojima je bilo i studenata, provalili su noću u tamne odjele vagona i osvjetljivali pomoću džepnih električnih svjetiljaka lica putnika, pa su svakoga, tko bi im se pričunio Židovom, istukli na mrtvo ime. Huligani polazili su iz jednog kupea u drugi napadali i psovali sve židovske putnike.

U Ploestiu proveli su iz Bukarešta stigli studenti ulični pogrom protiv Židova. U jednoj je kavarni napadnuta i teško spremljena oveća grupa židovskih studenata. Čitav je niz židovskih gradjana u Ploestiu teško ranjen.

Bukarešt, 27. aprila. (JTA) Nakon nekoliko konferenca predstavnika židovskih stranaka i svih rumunjskih provincija, stvoren je povodom izbora za parlament židovski narodni izborni blok. Blok čine: židovski narodni klu iz Stare Rumunjske, Židovsko nacionalno udruženje u Transilvaniji, Savez ortodoksa u Transilvaniji, Židovska jedinstvena stranka u Bukovini, Zemaljske organizacije cionista i Ceire cionista u Besarabiji. Ovaj kompaktni blok predstavlja odlučan faktor. Odje će biti potrebno istupiti će s vlastitim listinama, ali prema današnjoj situaciji u najviše će slučajeva blok istupiti na sporazumnoj listini s kojom drugom strankom. Nedavno su u Bukareštu započeli pregovori sa vladinom strankom, da bi se ustanovio broj židovskih kandidata na listini vladine stranke. (Nacionalna stranka generala Avarescu.) Drži se, da će Židovi imati u novom parlamentu barem 8 predstavnika. U Bukovini će na listini generala Avarescu po svojoj prilici kandidirati dr. Mayer Ebner i dr. Wassermann.

U novoj vladi generala Avarescu, kojoj ministar unutrašnjih djela Goga svojim protužidovskim vladanjem daje neku antisemitsku notu, nalazi se jedan Židov, veoma poznati inženjer Jaroslavici, kao državni podsekretar za industriju, Jaroslavici, koji je prvi Židov u jednoj rumunjskoj vladi, nije se dosada bavio nikakvim židovskim radom.

ŽIDOVU U MAROKU.

Paris, 26. aprila. (JTA) Sekretar Alliance Israelite Universelle gosp. Bigard, koji je nedavno pregledao škole Alliance u Maroku, podastao je nakon svoga povratka izvještaj, iz vještaj, iz kojega valja istaći slijedeće: Židovsko pučanstvo u Maroku nije homogeno što se porijekla tiče; Židovi u gradovima u unutrašnjosti zemlje došli su iz Arapske s muhamedanskim osvajačima, a Židovi, koji nastavaju gradove na obali, potječu od Židova prognanih iz španije i Portugala. Ovi posljednji čine većinu židovskoga pučanstva. Razlika u porijeklu ne očituje se samo u imenima nego i u običajima, naziranju i duševnom nastrojenju. Potomci španskih i portugalskih Židova sačuvali su još ponosnu plemićku tradiciju, pa se socijalno približuju evropejcima i nastoje da svoju djecu odgoje u modernom duhu. Španjolski se jezik njeguje i poštuje u porodicama pa zbog toga nijesu ti Židovi toliko izloženi francuskom utjecaju. Židovi su u Tangeru na pr. mnogo napredniji od Židova u gradovima kao što su Meknes, Fez itd., koji potječu od arapskih Židova. Arapski Židovi nijesu doduše manje inteligentni i aktivni, ali su pod utjecajem arapske kulture primili običaje svoje okoline. Francuske škole Alliance razvijaju se dobro u primorskim gradovima i u unutrašnjosti zemlje. U Casablanci sprema se izgradnja tehničke škole s praktičkim radionicama. I poljoprivredni počinju sve više prilaziti marokanski Židovi.

ŽIDOVU U AUSTRALIJI.

New York, 26. aprila. (JTA) Morris Symonde, koji zauzima vidno mjesto u životu Židova u Australiji, boravi momentano u New Yorku odakle će poći u Evropu i Palestinu. Mr. Symonde je blagajnik židovske općine u Sidneyu i predsjednik cionističkoga udruženja, u tome gradu. U Australiji stanuje već 40 godina, pa je bio svjedokom židovskih općina na tome kontinentu. Prema podacima Mr. Symonda ima u Australiji više od 25.000 Židova, koji su veoma dobro organizovani. Mnogi australski Židovi na vidnom su položaju u vladi i u parlamentu, a podjednako rade mnogo i za židovski religiozni život u zemlji. Sinagoge su konzervativne, reformno židovstvo nije pravo moglo da se razvije. Antisemitizma u Australiji u stvari nema. Za židovske useljenike postoje u Australiji razne mogućnosti zarade i naseljenja naročito na području poljoprivredne kolonizacije. Mr. Symonde tvrdi, da ne postoji ograničenje protiv židovskih imigranata, ali vlada pretežira uopće one useljenike, koji hoće da se posvete poljoprivredi. U Australiji, koja broji svega šest milijuna stanovnika imade još mnogo mjesta za nove useljenike.

50.000 Židova na Krimu.

Prema novijim podacima ima na Krimu oko 50.000 Židova. (Broj ukupnoga pučanstva na Krimu broji oko 600.000). U samom gradu Simferopolju stanuje 25.000, a u Sevastopolju 10.000 Židova. Ostatak Židova stanuje u manjim mjestima, kao što su Jevpatarija, Džankai, Fiodozija itd.

PROF. ORNSTEIN U PALESTINI.

Jerusolim, 26. aprila. (JTA) Čuveni fizičar profesor L. S. Ornstein, direktor fizikalnoga instituta sveučilišta u Utrechtu u Nizozemskoj, boravi sada u Jerusolimu. Taj je njegov boravak u vezi s planiranom izgradnjom fizikalnoga instituta jerusolimskoga Hebrejskoga Sveučilišta, koji će nositi ime prof. Einsteina. Prof. Ornstein bio je ranije predsjednik cionističke organizacije u Nizozemskoj pa je svojevrmeno aranžirao svjetski kongres cionista u Haagu.

IZGON SOVJETSKIH TRGOVAČKIH ZASTUPNIKA IZ PALESTINE I SIRIJE.

Nedavno je naredjenjem lorda Plumera izagnan iz Palestine upravitelj palestinskog odjela sovjetskoga trgovačkoga društva »Arcos«, Glesner zbog sumnje da vrši komunističku propagandu. Jednako je i de Jouvenel izagnao dvojicu trgovačkih sovjetskih predstavnika u Siriji. Glesner je preko JTA objavio, da motivacija palestinske vlade nije nikako ispravna, jer se on u Palestini bavio isključivo poslovima trgovačkoga karaktera. Kao protest protiv izгона gosp. Glesnera odlučila su odjeljenja »Arcosa« u Hajfi, Jafi i Jerusolimu, da obustave svoje djelovanje.

DE JOUVENEL ZABRANIO JE RASPAČAVANJE »PROTOKOLA CIJONSKIH MUDRACA«.

Francuski Vrhovni Komesar za Siriju g. Henri de Jouvenel zabranio je za čitavu Siriju raspačavanje arapskoga prijevoda čuvene antisemitske knjige »Protokoli cijonskih mudraca«, koji je ove godine izašao u Bajrutu. U arapskim se krugovima Palestine ovi protokoli propagiraju. Nakon što je izašlo arapsko izdanje te antisemitske izmišljotine, pozvao je organ latinskoga patrijarhe u Jerusolimu »Rakib Sion« u jednom svom uvodniku sve kršćanske Arape, da čitaju tu knjigu, koja će im »otkriti zle namjere cionista«.

UMRLA ELLEN KEY.

Wolfiov obavještajni Ured javlja iz Stockholma, da je poznata švedska književnica i pedagoškinja Ellen Key, koja je već dulje vremena bila teško bolesna, preminula 24. aprila u svom boravištu na Wettersee-u.

Ellen Key rodila se je 11. decembra 1849. Njezin otac Emil Key bio je odlični švedski političar i književnik. Jedno od najpoznatijih djela preminule Ellen Key jest »Stoljeće djeteta«. Ona je napisala niz vrijednih historičkih studija i biografija (kao n. pr. »Slike iz ranoga i srednjega vijeka Švedske«, biografija pjesnika Almquista itd.). U glavnom je Ellen Key posvetila svoje znanje i umjeće odgoju djeteta i borbi za pravu ženu. Bila je veoma plemenita ličnost i sugestivna govornica. Prije rata njezina su se djela čitala znatno više nego sada, pa se u posljednjem deceniju prije svjetskoga rata brojila u vodeće duhove. Današ je njena pojava potisnuta nešto u pozadinu, ali je mnogošta iz njenih djela ostalo trajno vrijedno.

Novi časopis cionista revizionista.

U Parizu je počeo izlaziti mjesečnik »Der neue Weg« na jidišu, koji izdavaju Viktor Jabotinsky i J. Klinov. U tom broju polemizira Jabotinsky u jednom programatskom članku s protivnicima revizionizma. Dalje se u tom broju nalazi članak J. Klinova o pitanju legije. Dr. Wolfgang v. Weisl piše o »Palestini u godini 1926.«, dr. J. Brutzkus imade članak »Pouka ekonomske krize«, A. Kurtzenov, članak »Mir na zemlji«. Osim toga imade članaka od M. Leiserowitscha, L. Liebermana itd.

Naredno godišnje vijeće američkih cionista.

Naredno vijeće američke Cionističke Organizacije otvorit će se 27. juna u Buffalu. U vezi s tom konferencijom održat će svoje godišnje vijeće i organizacija židovskih žena u Americi za pomažanje zdravstva, »Hadasa«.

HAKOAH U NEW YORKU.

Prva utakmica Hakoaha u New Yorku. — Hakoah pobjeđuje momčad južnoga New Yorka s 4:0.

Hakoah je prvu svoju utakmicu na američkom tlu odigrala dne 25. aprila i to u New Yorku s izvanrednom momčadi Južnoga New Yorka. Hakoah je pobjeđila sa 4:0. Tri gola paša su za redom: Prvi goal pao je u 7. minuti drugoga poluvremena, a sva tri prva gola u kratkom roku u 4 minute. Goalove su zabilili Neufeld, Häusler i Grünwald. Potkraj igre zabio je Wortmann četvrti goal. Momčad Hakoaha bila je burno pozdravljena. Utakmica je prisustvovala više od 40.000 ljudi, što je rekord i za Ameriku. U počasnom tribini nalazili su se, kako javlja »Wiener Morgenzeitung« predsjednik Udruženih Država Coolidge i gradonačelnik New Yorka. Unišlo je preko 75.000 dolara. U subotu igra Hakoah protiv New York Giants, profesionalne momčadi poznata Baseball-društva. Konzuli Austrije, Čehoslovačke i Poljske priredili su bankete u počast Hakoaha.

IZ JUGOSLAVIJE

TURNEJA TAJNIKA POVJERENIŠTVA KEREN KAYEMETH LEISRAELA ZA JUGOSLAVIJU gosp. dra. A SINGERA.

Tajnik povjereništva Keren Kayemeth Leisraela Ltd. dr. Alfred Singer otputovao je prošle nedjelje na ovoj turneju po Bosni, da u raznim mjestima poradi oko intenziviranja cionističkoga rada a naročito djelatnosti za Keren Kayemeth. U srijedu dne, 21. o. g. stigao je dr. Singer u Sarajevo, gdje je održao konferenciju sa odborom MCO i vidio njegovim cionističkim ličnostima. Na toj je konferenciji zaključeno organizovanje naročitoga povjerenstva za Keren Kayemeth i detaljno je govoreno o radu toga povjerenstva. Iz Sarajeva pošao je dr. Singer u Zenicu, zatim u Zavidovič. Dr. Singer posjetit će dalje Derventu, Travnik, Tuzlu, Bijeljina, Brčko, Banjaluku i Bihać.

SA SJEDNICE RADNOGA ODBORA SAVEZA CIJONISTA

N svojoj sjednici od 26. IV. Radni je Odbor primio na znanje izvještaj g. Lava Sternina o njegovoj posjeti u Sarajevu gdje je održao nekoliko konferenca i jedan oveli sastanak. Ujedno je primljen na znanje izvještaj izaslanika R. O. g. dr. H. Horna i Pollaka, koji su posjetili Bjelovar u svrhu Ijar-akcije. — Zatim su rješavani dopisi naših halucim i Erec Jisraela, te pitanje posjete ostalih mjesta, u koliko to još nije bilo riješeno na prijašnjoj sjednici.

ZAGREB

Društveni sastanci Žid. Nar. Akad. Društva »Judeje«

drže se svakog petka na večer u Talmud-Tori (Palmytićeva ulica 16), gdje se svaki put drži jedno predavanje referat s diskusijom, a zatim se raspravlja o pitanjima kreta i tekućim društvenim poslovima. Poželjno bi bilo, da sastanke posjećuje što više Judejanaca i po njima uvede gostiju. Dne 26. III. govorio je Joel Rosenberger o političkoj situaciji u cionizmu, dne 23. držao je Eugen Šarin predavanje o židovskim temama i ljudima u filmu, a dne 19. IV. govorit će Albert Weiss o omladinskom pokretu. Dne 8. V. bit će sastanak posvećen ijarskoj akciji; teme će se pravovremeno objaviti.

Dne 23. IV. održao je Eugen Šarin na sastanku »Judeje« vrlo zanimljivo predavanje: »Židovske teme i židovski ljudi u filmu«. Predavač je vrlo stručno, a ipak zabavno pokazao ulaz židovskih momenata u filmsku industriju, poznatnost židovskih tema — naročito legendarnih i historijskih — za film. zgodna svojstva židovske psihe (slikovitost gledanja etc.) za tu umjetnost i vodeću ulogu, koju Židovi u toj struci igraju. Pozabavio se svim važnijim filmovima, koji su u bilo kakvoj vezi sa židovstvom, prikazao je značajnu historijat istih i dao psihološku i estetsku ocjenu njihovim. Istaknuo je razlike u shvatanju žid. tema kod različitih žisera i karakterizirao njemačku, američku i francusku sliku produkciju ovoga pravca.

Paralelno s tim prikazao je i interesantne karijere mnogih velikih židovskih filmskih glumaca (Veidt, Chaplin, Warner Krauss, Ernst Deutsch, Avram Morevski itd. itd.), i režisera (Lubitsch, Dupoun, Mayer- i komercijalnih velikana filmskih (Goldwyn, Davidson, Pommer, Zukon dr.) iznoseći mnoge anekdote o njima.

Konačno se osvrnuo i na dosadašnje propagandne filmove žid. institucija i podcrtavao velike mogućnosti, koje film u svrhu pruža

Nakon predavanja razvio se interesantan razgovor o pitanjima

Na slijedećem sastanku (30. IV. u 8 sati) govori Albert Weiss o stanju u oml. pokretu, a 8. V. bit će ijarsko predavanje

SALON „EMA“
češijaonica za dame
Zagreb, Ilica 12.

SPECTRUM d. d.

Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB BEOGRAD OSIJEK LJUBLJANA VII.
Kukovičeva ul. 23. Banatska ul. 2. Desatičina ul. 39. Medvedova ul. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - **Ogledala** u svim veličinama i oblicima - **Brušene ploče** - Uvintene ploče - Ustakljivanje u mjedi - Fina ogledala.

Veliki miting

Dvorana Makabija u nedjelju, dne 9. maja u 11 sati prije podne.

Govornici gg.: dr. Aleksandar Licht, Lav Stern i Albert Weiss.

Vjesnik Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja

ODLAZAK NA HAŠARU.

Početkom ovoga tjedna otišla je h. Lenka Stern (Ahdut Hacofim, Kibuc Sarajevo) na hašaru na vlastelinstvo u mjestu Modrušpotok, općina Netretić, kraj Karlovca. — Vlastelinstvo u Modrušpotoku je svojina našega sumišljenika g. Josipa Rendelija iz Karlovca, kojega ide osobita zasluga i hvala, što je na svome imanju pružio mogućnosti jednoj našoj omladinki da se pripravlja za halučki rad u Palestini. Naš prijatelj g. Rendel pružio je tako lijep primjer i ostalim našim cionistima i židovskim posjednicima. I »Karlovačka Žid. Omladina« je veoma zadovoljna da se i u njezinoj blizini nalazi jedna omladinka na hašaru, pa će taj fikat sigurno dobro djelovati na raspoloženje ne samo kod »KZO-e«, nego i karlovačkih cionista i Židova.

Budući da bi trebalo još nekoliko mjesta za hašaru, to se ovime umoljavaju žid. posjednici, da stave mjesta za izobrazbu naših halucima na raspolaganje, a svi oni, koji znadu za takova mjesta, makar i kod nežidova, neka to jave Savezu Žid. Omlad. Udruženja (Zagreb, Ilica 31. III).

KATASTROFA OMLADINSKOG POKRETA

Haver Albert Weiss preduzeo je, da u ovom ovcem članku iznese po njegovom mišljenju golu istinu o duhovnoj strukturi našega pokreta i o njegovoj sudbini. Albert Weiss imade u mnogočemu pravo, ali je u svom traženju potpune istine zašao u ekstazu, pa u mnogočemu pretjeruje. Kad izade i konac članka, odgovorit ćemo meritorno na sve, što Albert Weiss ovdje kaže.

Hanhaga S. Ž. O. U.

I.

Moram nažalost demantovati izvještaj o sastanku saveznih vodja, gdje se veli, da je sastanak uspio i da je savezna kriza prebrodiva. To ne odgovara istinskom stanju stvari, jer smo svi, koji smo tom sastanku prisustvovali, sa žalosnom izvjesnošću osjećali, da se rastajemo nakon — doduše zanimljivog, ali inače potpuno besplodnog — vijećanja, nejasni i neodlučni, kako smo i došli. Bilo je — ja bih skoro rekao — nesavjesno, savršiti predstavničke udruženja s obćanjem, da ćemo se iskreno i trijezno posavjetovati o uzrocima i rješenju kritičnog stanja u savezu, kad se upravo o bitnim razlozima i okolnostima nismo usudili otvoreno govoriti. Trebalo se je ispitati pravo raspoloženje u društvima, saslušati mišljenje ljudi iz raznih krajeva, raznih prilika, raznih nastojanja. Umjesto toga su se držali nebitni i diplomatski neodređeni referati, a kad se je počelo dirati u živu ranu, stvorila se je na brzu ruku jedna nepotrebna i ne-realna rezolucija, od koje niko nikakove koristi imati ne će. Vodstvo omladinskog saveza, koje je vodilo i ovaj sastanak, u zadnji se čas nije usudilo pogledati zbilji u oči i mašlo je za najjednostavnije, da se pravo rješenje odgodi t. j. da se vremenu prepusti, da ono sporo ali bezbolno riješi sudbinu našeg saveza.

Istina je, na sastanku je bio zastupan samo manji broj saveznih društava, pa se možda radi toga nije htjelo preći na velike odluke. Ali kriza postoji, ona nas gnjavi i davi, pa je upravo zato trebalo iskoristiti i ovu priliku, da se bar donekle raščisti ovo mutno i štetno stanje.

O toj nesretnoj saveznoj krizi pisalo se u zadnje vrijeme mnogo i došlo se do raznih mogućnosti rješenja, u tom se ali svi slažemo, da »ovako dalje ne ide«.

Prošlo je tek nekoliko mjeseci od osječčkog (VI.) sleta, gdje se je tolikim tamtamom inaugurisala nova i navodno jedino spasavajuća orijentacija saveza. I nakon nekoliko kratkih mjeseci uviđaju baš sami savezni vodje i začetnici osječčkog programa, da je taj priličnom paradom uvedeni smjer doživio istinski slom. Žalosni je to dokument političke neiskusnosti, nezrele kratkovidnosti i nedovoljnog osjećaja odgovornosti naših vodja, a ujedno nepobitni dokaz za to, da je neopravdano bilo podijeliti ovim mladim — doduše dobrohotnim i oduševljenim — eksperimentatorima ono skoro neogramičeno, nezaračno i beskontrolno povjerenje, koje su oni tražili kao conditio sine qua non i koje im se — u pomanjkanju boljega — moralo dati. No sve je to razumljivo i oprostivo, jer se konačno u našem savezu već sedam godina eksperimentira, jer smo svi mi mladi i premladi, jer tražimo uvijek novije i bolje puteve, a i zato, jer je to sad već svršena činjenica, koju valja kao takovu uočiti. Nerazumljivo ali i neoprostivo je to, da su ovi vodje uvidjeli svoju zabludu, a da se to ne ufaju potpuno priznati i povući iz toga najočigledniju konzekvencu: krenuti drugim pravcem ili stati i prestati.

Upravo jedan od vrlo istaknutih članova našega vodstva rekao mi je nedavno otprilike ovo: »vodja, koji govori drugo, no što misli i što sam drži valjanim i izvedivim, taj je vodja ili bedast ili laže«. Posve tačno. No prvo »ili« ne želimo i ne možemo pretpostaviti, premda je ono u toliko oprostivije, što niko nije odgovoran za svoje sposobnosti i svoj horizontat, a drugo »ili« t. j. neiskrenost naših vodja, ne možemo trpjeti, jer samo zamućuje situaciju i jer nije kompatibilna sa moralnim dostojanstvom saveza i samih vodja. Jasno je, da moramo posve pouzdano znati, na čemu smo zapravo, e da bi se išta moglo učiniti za popravak i pametnu promjenu toga stanja. Bez točne i savjesne dijagnoze ne može biti valjane terapije.

Na sastanku saveznih vodja mnogo se je toga — a baš najbitnije — zabašurilo, ne misleći na to, da se time ne postizava ama baš ništa. Izgleda, da je ona malobrojna i

blaga opozicija osječka bila u pravu i da bi savezna organizacija (ili ako silom hoćete; organizam!) bila pošteđena od nekih žestokih i nepotrebnih potresa, da se je to blagovremeno uvidjelo. Ali uvidjeti nikad nije prekasno, a stvara se time ipak atmosfera iskrenosti, gdje ćemo se uvijek lakše sporazumjeti.

Nažalost se ali mora priznati i to, da ni ta pravovremena spoznaja pogrešaka novoga smjera i programa ne bi mogla odlučno popraviti našu nevolju, da ni smjer osječke opozicije ne bi donio tu spasosnu panaceju, koju bismo mi trebali, pa da prema tomu ni krivnja ni odgovornost današnjega vodstva nije tako velika, jer je kriza nastupila djelovanjem nekih odlučnih okolnosti, čiji je utjecaj stajao izvan naše kontrole i čiju neizbježnost i fatalnu sigurnost danas jasno i nepobitno vidimo.

Uzroci ove krize su veoma duboki i iskonski određeni, a leže u specijalnim našim prilikama, u sastavu — brojčanom i kvalitativnom — našeg židovstva, u duševnim i intelektualnim prilikama omladine, u razlici prevratne i poprevratne atmosfere, u lokalnim značajkama, u ekonomskim okolnostima, u socijalno-psihološkim momentima, dakle u činjenicama, koje traže opširnu i savjesnu analizu, pa da bi se iz njih jasno ukazala slika naše današnjice i da bi se posve razumjela veza tih komplikovanih i mnogostrukih uzroka sa ovom tragičnom posljedicom, naime: krahom našeg omladinskog pokreta.

Razvoj saveza — ovaj i ovakav —, kolebanja i pokušaji na sve strane, porasti i opadanja i napokon ova velika odsudna kriza saveza, a još odsudnija, teža i kobnija kriza duhova, sve je to moralo upravo tako sljediti po rigoroznim zakonima zbivanja u tragedijama.

Ako volimo analogiju i ako promatramo pod tim vidom, jasno nam se ukazuje svaka faza dešavanja: početak i kolizija, vrhunac i peripetija, a napokon i strogo predvidiva i najogvešćena katastrofa.

Ako hoćemo da vidimo — a zaroniti glavu poput noja u pijesak i ne htjeti vidjeti, to ipak nema smisla — vidjet ćemo, da taj tragični razvoj kod nas doista postoji i da uistinu stojimo pred katastrofom našega današnjeg omladinskog pokreta.

Naravno, djetinjasto bi bilo nad tom činjenicom kukati i očajavati, jer nema smisla očajavati nad onim, što je neizbježno i nepromijenjeno, a čemu možda ima — dabome u posve drugoj mjeri — i utjehe i dobrih lijekova.

Iz tragedije valja učiti i proživjeti smirenje i pročišćenje, veliku katarzu, koja vraća razumni mir i vedrinu.

II.

Čudne su ovo i svakako ponešto najjarske misli, jer je mjesec ijar odredjen za učvršćenje organizacija, a ne za slabljenje istih kritikom i napadanjem. No iskrenosti se ni u samom ijaru ne možemo odreći, tim manje, jer držimo, da za nas ijar ne znači samo učvršćenje, nego mora značiti upravo novo načelno opredjeljenje, a obaranjem neprikladnoga i za život nesposobnoga također na neki način učvršćujemo ono, što treba — jer je i ako je toga vrijedno — učvrstiti.

Rekoh, da je kod nas postalo potrebnim novo opredjeljenje. To stoji, jer je spomenuta kriza duhova tako jaka, da se kod mnogih javlja u obliku pitanja i problema, koji često sažu dalje, nego što to raščišćenje predmeta zahtijeva.

Kriza duhova javlja se baš u redovima najboljih i misaono najjačih, medju onima, koji su najviše htjeli, pa zato proživljaju najveća razočaranja, kada vide, da se njihovo htjenje gotovo nikako nije ostvarilo. Kriza je tako bitna i duboka, da se ne očituje samo u nezadovoljstvu s metodama, nego i u sumnji o samoj ideji. Poznajem nekoliko omladina, bistrih glava i do nedavna aktivnih i borbenih ljudi u pokretu, pače i mjerodavnih vodja, koji danas govore o »preživjelosti cionizma kod nas«, »besmislenom naprezanju radi infantilnih ideja«, o cionizmu, kao »sretno prebrojenoj mori«, koja ih je dugo davila i o drugim sličnim stvarima, a na takav način, koji jasno pokazuje premorenost i istrošenost, duboku sumnju i potpuni gubitak pokretnoga elana.

U svakom pokretu imade perioda sumnje i umornosti, dosade i nezadovoljstva i sve to nije opasno, već često upravo plodno i zgodno, jer radija jačanjem i produbljivanjem, iskristalizovanjem ideja i ličnosti. No sad mi se taj kritični period čini i te kako opasnim i odsudnim po naš omladinski pokret upravo zato, jer su mu uzroci neobično duboki, jer mu prilike pogoduju i jer je zahvatilo mnoge ljude, bez kojih se budućnost pokreta upravo ne da ni zamisliti, a koji su se dosada uvijek pokazali čvrsti i jaki prema vani, dočim sad ne pokazuju dovoljno snage i primjerne energije, kojom bi se suprotstavili razornom djelovanju tih časova sumnje i zdvajanja.

Dabome, u manjim mjestima, čija je atmosfera neuplivanisana strujama u centrima i čiji rad — naročito ideološki — ni u vremenima stopostotne aktivnosti nije i ne može biti mnogo različan od nerada u vremenima umorne pasivnosti, u tim mjestima se valja jedva osjećati, da ta kriza doista postoji, a isto tako ju ne opaža onaj pretežni dio naše omladine, koji nije navikao misliti vlastitom glavom i gledati svojim rođenim očima, nego mora ići putem nekolicine vodiča, koji — po ekonomskom zakonu rijetkosti — uživaju monopol vodjenja i zavodjenja ostalih. Do ovih dakle još nije dopro tjeskobni osjećaj krize, što ali nije ni najmanje utješno, jer ni rješenje iste nikako ne leži u dosegu njihovih mogućnosti.

ŽID. NAR. AKAD. DRUŠTVO »JUDEJA« poziva sve svoje članove, koji se ne hrane u menzi, da bezuvjetno dođu u roku od četrnaest dana u menzu (Palmotičeva ulica 16) i da se — u smislu zaključaka odbora — izjasne pred bilo kojim članom odbora o tomu, da li žele i nadalje ostati članovima društva i kako misle udovoljiti članskim dužnostima. Najzgodnije je, da dođu od 12 do 1 sat prije ili od 6 do 7 sati poslije podne. Do istoga roka može se očitovanje o toj stvari učiniti i pismenim putem. One, koji će ovu dužnost propustiti, ne ćemo više smatrati članovima društva.

U Zagrebu, dne 30. IV. 1926.

Odbor »JUDEJA«.

Žid. Omladinsko Kolo.

Ijarsko sijelo.

Žid. Omladinsko Kolo u Zagrebu priredjuje u nedjelju dne 2. maja u pol 3 sata poslije podne u prostorijama Žid. Djačke Menze svoje Ijarsko-sijelo, na kojem će govoriti predsjednik »Judeje« h. Albert Weiss o sadržini Ijarske akcije i cionizmu.

NOVI BEČEJ

(Od našeg redovitog dopisnika).

Žid. omlad. udruženje »Ivrija« u Starom Bečeju priredilo je u Novom Bečeju kao gost tamošnje cionističke omladine uspjele priredbu, na kojoj je izveden ovaj program: Uvodna riječ (Oskar Kraus); Frug: Zvijezde, (deklamovao g. Ljudevit Blajer) Wolfsohn: Židovska rapsodija (izvela na glasoviru gđica Jelisaveta Herzog, Kahol Lavan: Dom, pozorišni komad u 1 činu, koji se dešava u Palestini. Komad su dobro izveli Maca Herceg, Pavle Kraus, Tena Gomboš, Ljubica Hubert, Jelisava Herzog i Julija Bleier. Iza toga gđica Terika Gomboš deklamirala dvije pjesme od Bjalika, a Grigorije Horvat (violina) izveo je uz glasovirsku pratnju Jelisave Herzog »Woloh!« od L'vov Ahrona i »La Follia« od Carelli-Leonarda. Posljednja točka programa bila je scenska izvedba »Čas veronauka« prema temi iz jedne novele Feliksa Saltena.

Priredba je u svakom pogledu lijepo uspjela. Čisti prihod pripao je Keren Kayemethu. Mnogo zasluga za ovu uspjele priredbu ide porodici g. Geze Weisza u Novom Bečeju, koja mnogo važi u tamošnjem cionističkom radu, a koja je ovaj puta vanredno propagovala priredbu omladine iz Staroga Bečaja. Članovi »starobečajske« »Ivrije« bili su srdačno primljeni i ukonačeni kod gostoljubivih židovskih porodica. (Dr. O. K.).

Iz Dubrovnika. Ovih je dana svečano otvoren u Dubrovniku novo uređeni prvoklasni »Hotel Gradac« vlasništvo našeg sunarodnjaka g. Ignjaca Horvica, jedinog jevrejskog hoteliera u Dubrovniku.

Kakvo čujemo, uredit će vlasnik posebnu kuhinju za priredivanje kašer jela, pa će tako udovoljiti potrebama jevrejskih putnika odnosno gostiju u Dubrovniku. Položaj hotela je krasan, a velika bašča uz bajoslovni park »Gradac« pribavit će gostima zasigurno odmor, a boravak u hotelu oporavak.

Sva je prilika, da će ova nova u Dubrovniku uspjeti i da će »Hotel Gradac« privući mnogo gostiju.

Upozorenje malaričnim bolesnicima.

Kako se u prometu javilo sredstvo, koje po vanjštim naznačeni lijek protiv malarije »MALARIN« dra. Reinera, upozoravaju se malarični bolesnici, da pripaze i u ljekarnama izričito traže dra. Reinera »Malarin« u original. bočicama, providjenim potpisom dra. Reinera.

»Malarin« je najsigurnije i najuspješnije sredstvo protiv malarije sa vanrednim uspjehom prokušano u bolnicama i po mnogim liječnicima, koji priznaju da to sredstvo potpuno odgovara današnjem stanju liječničke znanosti, te je odobreno po Ministarstvu Narodnog Zdravlja u Beogradu.

O dobrom djelovanju svjedoče zahvalna pisma malaričnih bolesnika, koji su nakon upotrebe »Malarina« za nekoliko dana potpuno ozdravili.

Najstarija zagrebačka tvrtka dragulja, zlata, srebra, antikviteti i satova

Josip Englarath

Utemeljena 1850. — Telefon interurban 640

preporuča svoje veliko skladište mod. svakovrskih prigodnih darova

kao za vjenčanje, barmicva itd. uz poznato solidnu podvorbu (Klej kodeš, Menore, kiduš-čaše na skladištu. Kupuje biserje, dragulje, staro zlato irebro, novce, antikviteti itd. uz najbolju cijenu.

Preuzima sve novoradne i popravke uz točnu i brzu podvorbu.

Podružnica

Stedionice i zalagaonice d. d., Ilica 67

podjeljuje za j m o v e na dragocijenosti i robu — te prima štedne uloške.

Ureduje od 8—12 i pol i 3—5 poslije podne.

Izraelitički ritualni panzionat za uzgoj u kućanstvu u Hamburgu

Panzion za djevojke iz dobre kuće za usavršenje u kućanstvu i šivanju i za društvenu i jezičnu odgoju i naobrazbu. U panzion se primaju i djevojke, koje studiraju u Hamburgu.

Regina Bachrach, Hamburg 13. Rutschbahn 11.

Žalosnu istinu, da smo naime došli u tamni neprohodni čorsokak, tu istinu zasvjedočuje upravo klonulost kod onih (naravno, da se radi o nekolicini, a ne o svima, ali je i ta nekolicina veoma značajna), kod kojih je ne bi smjelo u tako jakoj mjeri i neprikrivenoj izrazitosti zapravo ni biti. Ako je ipak imade, to nam baš pokazuje, da se radi o stvari neobičajnog domašaja.

Na prikaz duševne situacije naše omladine ču se još vratiti, a sad, da vidimo iz kakvih se prilika i uzroka razvila ova današnja situacija!

III.

Prva komponenta naše tragike leži dakako u našoj brojčanoj slabosti, a druga u stastavu i kakvoći ljudi, koji čine ovaj slabi broj.

Na velikom teritoriju Kraljevine, u moru od dvanaest milijuna ljudi, živi svega šezdeset i nekoliko tisuća Jevreja, a i ti su rasijani i raštrkani do Zagreba do Skoplja, od Splita do Subotice. Mi sačinjavamo 1/2% svega stanovništva, a živimo (osim u nekoliko gradova) u manjim zajednicama. Već je to činjenica, iz koje se jasno vidi, da se neki jači i veći (da i ne govorim o »samoniklosti«!) jevrejski život kod nas ne može razviti. Po svojoj strukturi je i ovo malobrojno jevrejstvo prilično heterogeno, odgojeno u različitim atmosferama, različito po materinskom jeziku, po orijentaciji svoje kulture, po snazi religioznog uvjerenja, ukoliko po svom cijelom gledanju na svijet. Nesumnjivo je, da ipak postoji neosporni osjećaj jevrejskog jedinstva i solidarnosti i kod nas, koji obično dostaje u času opasnosti ili potrebe zaštite zajedničkih interesa, ali jedva dostaje za tijesni zajednički rad u drugim prilikama, kako nam to donekle dokazuje i aktualni primjer mladog sefardskog pokreta. (Uz to je i naklonost za dijeljenje i klase i kaste dosta jaka, a da ne bi smetala izgradnji potpunog jedinstva, toli potrebnoga za efikasni cionistički rad). Ekonomsko stanje našeg jevrejstva je u cijelosti prilično povoljno (bez obzira na sadašnju opću ali prolaznu krizu), a nedvojbeno je i polje ekonomskih mogućnosti kod nas dosta široko, te nam u predviđivoj budućnosti s te strane ne prijete nikakova opasnost, a i politička situacija nam nije nepovoljna; djelovanje pak antisemitizma je dosta blago i — kako izgleda — ne će se razviti do opasnosti po naš opstanak u zemlji.

Mogućnost uspijevanja našeg u ovoj državi je dakle prilično realna, budućnost nam ne izgleda loša, a glavni i bitni movens emigracije, ekonomski movens, ne predleži. Eto, takve su prilike jevrejstva u Kraljevini, prilike, koje u mnogočemu pogoduju asimilaciji, a nikako ne pogoduju razvoju nekog velikog, zamašnog i važnog cionističkog pokreta. Kod nas uopće ne postoji prirodna nužda za cionizam, već je ovaj sagrađen na pretežno sentimentalnim osnovama, koje imaju svoj razlog i svoje prikladno tlo u našem prilično dobro konzerviranom jevrejskom osjećanju, što potiče još iz snage tradicionalnoga odgoja naših roditelja, a donekle i naše generacije, dakle iz pojave, koja je u nedvojbenom izumiranju. U koliko mu nije uzrok baš u tomu (tlo je svakako time osposobljeno), u toliko je importiran od naših akademičara iz inostranstva, kao i mnoge druge moderne duševne struje u velikom svijetu, importiran na prilično slučajne načine, a donekle učvršćen čarom svoje novosti i velike poletnosti ideje i njenih prvih nosilaca.

To su osnove iz kojih je nikao i na kojima se razvijao naš domaći cionistički pokret već i prije rata. Svakako je taj predratni cionizam u našim krajevima bio zanimljivi novum, žestok i oduševljen, pun snage i duha, ali po naše jevrejstvo neznatan; svojina jedne vrijedne, ali malobrojne manjine.

Odlučna je i za nas velika godina 1918., doba epohalnih prevrata i preokreta. Kod nas, kao i u cijelom svijetu, stvorena je posve nova situacija; svijetom je hujio orkan revolucija, uzbuđeni i ratom premoreni živci i duhovi tražili su nove puteve za svaku životnu manifestaciju, sutrašnjica svijeta nas bila je maglena i nesigurna, a omladina svega svijeta čeznula je za nekim preporođenjem, za spasenjem od prokušanih zala, za novim društvom i novim čovjekom.

Svi se mi još veoma živo sjećamo ovih historijskih, a svakako i histerijskih dana, u kojima je opet živio, a zapravo tek nastao, naš domaći cionizam. Sve je onda godilo njegovom učvršćenju. Uspjesi na mirovnoj konferenciji, živo kretanje u vascijelom jevrejstvu, slavni počeci i herojski gestovi u Erecu, velika neizvjesnost u Evropi, koja je izgledala kao definitivno razorena kula puna lješina i strahota, atmosfera, gdje je sve odjekivalo od vike o »Untergang des Abendlandes«, silni talasi antisemitizma, sve to i još mnoge druge činjenice govorile su za mogućnost i potrebu jednog i te kako intenzivnog cionizma kod nas, a omladina dabome bila je potpuno opčinjena groznicom vremena i ljepotom novog kretanja.

I tako nastade naš omladinski pokret, pun vjere i poleta, nade i obećanja, snage i volje za stvaranjem novih i velikih vrijednota, u kratko pokret, po svom iskrenom omladinstvu svakako vrijedan i zanimljiv, a ipak osuđen — kako ćemo u daljnjem izlaganju vidjeti — na opadanje i propadanje.

(Nastavit će se.)

Albert Weiss.

PROPAGANDNA PUTOVANJA.

Propagandna putovanja.

Čiča Gross boravio je 24. i 25. aprila u Požegi, gdje je posjetio savezno udruženje »Hagibor«. Za vrijeme svoga boravka nastojao je, da u pojedinačnim i skupnim razgovorima upozna ljude i prilike u mjestu i društvu. U nedjelju, 25. aprila, održalo se svečano ijarsko sijelo, koje je sa nekoliko riječi otvorio predsjedatelj haver Zdenko Brod. Pozdravivši sve prisutne i goste, ukoliko je označio svrhu sastanka. Predsjednik MCO rabin gosp. dr. Lazar Roth, duhovito je i lijepo govorio o zadaći ijarske akcije. Zatim je Čiča Gross razložio bit i značenje cionističkoga pokreta i dublji značaj ijarske akcije. Sastanak se je završio pjevanjem naših pjesama. Čiča Gross stupio je u Požegi u kontakt sa članovima MCO te je prisustvovao sjednici, koja se održala u nedjelju iza sastanka omladine. Čiča Gross davao je konkretne prijedloge za provedbu ijarske akcije u Požegi, koji su se uglavnom i usvojili.

U cijelosti rad u Požegi zadovoljava i ako još daleko nije postignut maksimum. Dabome, da je tome naročito kod omladine krivo i vodstvo, koje nema dovoljno izdržljivosti i borbenosti.

Iz Požege krenuo je Čiča Gross u Osijek, gdje je boravio kratko vrijeme u razgovoru s vodjama omladine. U Osijeku ove godine nema saveznoga udruženja, ali uza sve to jedan je dio omladine organizovan u omladinskom udruženju, koje će u podesnom času stupiti u Savez. Rad nije na bogzna kakvoj visini, ali je ustrajan. Imade grupa od 6 do 8 omladinaca, koja lijepo radi pod vodstvom dr. Žige Kišickoga. Sad se ta grupa naročito bavi židovskom povijesti. Iza Osijeka posjetio je Čiča Gross u Vinkovce, gdje se zadržao od 26. aprila poslije podne do 27. aprila. Ovdje lijepo radi kibuc Ahdut Hacofima, koji se sastoji od dvije grupe. Grupa starijih bavi se sada palestinoografijom, a mlađa grupa radi u vrtu. Iz Vinkovaca pošao je haver Čiča Gross u Rumu.

Rad u udruženjima.

O radu Žid. Narod. Akad. Društva »Judeja«, Zagreb, vidi rubriku »Iz Jugoslavije«, Zagreb, u današnjem broju.

Beograd. »Jevrejsko Omladinsko Udruženje« u zadnje se vrijeme reorganiziralo. U tom pravcu promijenjen je i sastav uprave udruženja, koja je danas ovakova: živko Šalom, predsjednik; Berta Trajer, potpredsjednik; Isailo Levi, sekretar; David Rubenović, podsekretar, Šarina Mešulam, Blanka Almuzlino i Jaša Davidčo, knjižničari, Emil Medina, blagajnik i povjerenik »Gideona«; Klara Almuzlino, povjerenik za KKL; Moša Pardo, Klarica Štajner, Lena Koen, Sofija Manojlović, odbornici. Nadzorni odbor: Dr. Rafailo Rubenović, predsjednik, Samuilo de Mayo, David Alkalaj, članovi. Nova uprava snažnim se je zamahom bacila na čvršći rad. Svake se nedjelje održavaju sastanci sa dobro spremljenim predavanjima sa najrazličitijih područja. Osobito treba istaknuti, da se na ta predavanja redovito nadovezuje živahna debata.

Književne bilješke

CIJONISTIČKA IDEJA.

Pod ovim naslovom izdala je povodom ijarske akcije Egzekutiva Cionističke Organizacije zbirku članaka i govora majstora cionističke ideologije. U toj knjizi koja obasize 80 stranica običnog oktava imade izvadaka iz dijela Mosesa Hessa; »Rom und Jerusalem«; izvadak iz »Autoemancipacije« Leona Pinskera, čuveni članak Ahad Haama »Sloboda spolja a ropstvo iznutra«. Govor Theodora Herzla na V. kongresu, govor Maksa Nordau-a na VII. kongresu, prvom nakon smrti Theodora Herzla, dalje govor Martina Bubera »Židovstvo i Židovi« i nekoliko »Pisama iz Palestine« od A. D. Gordona.

Knjiga koja je veoma ukusno opremljena može se uz minimalnu cijenu od 15.— dinara nabaviti kod Saveza Cionista u Kraljevini SHS, Zagreb, Ilica 38. I.

Zangwillova komedija »We Modern« na njemačkoj pozornici.

Velika njemačka štampa posvećuje odulje feuilleteone premijeri Zangwillove nove vesele igre »We Modern« (Mi moderni) na Reinhardtovom »Deutsches Theater« u Berlinu. Ličnost Zangwillova u svim se gotovo člancima spominje s mnogo poštovanja.

Tu se konstatuje, da je ovaj Zangwillov komad imao kod publike veoma mnogo uspjeha, ali se napominje, da nije što se ideje tiče dovoljno odvažan i sasvim nov. Desničarska štampa zamjera pjesniku što sa pozornice propagira boljševističke ideje (!). Tako na pr. napominje kritičar berlinske »Deutsche Zeitung« pod natpisom »Salonbolschewismus«, da je Izrael Zangwill napisao svoj komad židovsko-boljševističkom žestinom, ali da ga je udesio na mjeru anglo-saksonskoga društvenoga komada. Kritičar kaže dalje: »Komad je u Engleskoj i u Americi imao golemi uspjeh, ali to još ne opravdava Reinhardtov pokušaj u Njemačkoj«.

»TRGOVINA UMJETNINA«, EDO ULLRICH.
Radiona okvira za slike. — Stalna izložba slikarskih i kiparskih umjetničkih radova.
Ilica broj 40. — ZAGREB. — Ilica broj 40.

Vjesnik Povjereništva KRL

Naknadna specifikacija darova iskazanih u »Židovu« br. 14.

TORA DAROVI:

Niš: Samuel Ašar 60, Gabriel Naron 10, Salamon Sota 10, Behor Koen 10, Avram M. Kalderon 10, Avram Mandil 10, Avram B. Elijas 5

GEULAT HAAREC.

Niš: Na svadbi Josef B. Juda 225, »Esperanca«, oml. ud. 304

ŠKRABICE.

Niš: Kač Kadoš 130, Sal. Sota 130, Jakob Koen 80, Brač Mandil 70, Baruch B. Moše 55, Benjamin Mandil 50, Gabriel Navon 40, Isak Koen 25, Rahanim Mandil 25, Kutiel Ašer 25, Avram B. Haim 21, Isak M. Adžes 20, Sam. Adžes 20, Avram Navon 20

Posljednje vjesti

DELEGACIJA SAV. JEVR. VEROISP. OPĆINA KOD MINISTA VJERA.

U stvari projekta zakona o jevr. vjeroispovesti. »Jutarnji List« javlja da je u četvrtak 29. o. m. primio ministar vjera g. Miša Trifunović delegaciju Saveza Jevr. Veroisp. Opština, koja mu je podnijela projekat zakona o jevr. vjeroispovesti, primljen na prošloj sjednici glavnog odbora Sav. Jevr. Veroisp. Opština.

Skladište benzina, strojnog i autoulja.

Petrolej i parafin.

IGNAC ASCHER

Zagreb. — »B« cesta 19a. — Zagreb.

Specijalna trgovina češkoga sukna za muška odijela i sav krojački pribor

J. Modern, Zagreb

Sajmište 51. (produljena Hatzova ulica)

Cijene umjerene. Pnlakšice u plaćanju.

„ELECTRO-LUX“

Štrosmajerova 8. ZAGREB Telefon 29-24.

Univerzalni aparat za čišćenje stanova

Tražite besplatne i bezobvezne pokuse.

TENIS rakete kao i igrališta

popravljam i novo uredjujem uz garanciju

Ludvig Pollak

Zagreb

Telefon br. 4 05. — Frankopanska br. 1 (dvorište)

Čisti stan

od stjenica i druge gamadi imat ćete samo onda ako nazovete

ARTES laboratorij
ZAGREB TELEFON 19-97.

Uspjeh zajamčen. Zagušljivi plin ne pravi štete, a niti ne poćrnuje pokućstvo. Primaaju se naručbe iz provincije.

NAJBOLJA VUNA

kao i svila za jumpere, čarape, veste, vunenii rupci, košulje, sve vrste DMC robe, razni pamuci, te pribor za vezenje i pletenje dobije se najjeftinije kod

FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb

Ilica 45. Podružnica: Jurišićeva 12.

Telefon 2—56. Telefon 6—34

Delikatesa N. Goljeuščak

Nikolićeva ulica broj 17.

imade na skladištu raznih sira, sujezeg tešanjskog maslaca, sardina, keksa, bonbona, čokolade, likera, ruma, konjaka i t. d. te se ovime poštovanom općinstvu najtoplije preporuča.

Osiguravajuće
društvo

„Feniks“

Odio Židovskog Narodnog Fonda
Zagreb Ilica 38. II.

Osiguranja zaključena po ovom odjelu donose koristi Židovskom Narodnom Fondu.

Daje osiguranicima prema ugovoru s Upravom Žid. Nar. Fonda stanovite pogodnosti uz nepovišene premijske stavke.

Zaključuje sve vrste život. osiguranja, osiguranja za slučaj nezgoda, osiguranja zakonske dužnosti jamstva, automobila i svih motornih vozila i osig. protiv požara.

ANTUN SEČEN

Modna krojačka dvorana za gospodu

ZAGREB

Telefon 28-87.

Ilica broj 77.
Izrađuje odijela po najnovijem i najmodernijem kroju, - Vanjske narudžbe obavljaju se najbrže i najtočnije. Imade uvijek na skladištu najmodernija engleska sukna.

Strogo

כשר

**Mesnica
Al. Feliks**
Petrijska 6.**V. Pandić**gradjevna i umjetna bravarija
Račićeva 12. ZAGREB Telefon 5-26.Sigurnosnih brava uvijek na
skladištu.

TEHNIČKI BUREAU

„TEBIN“

Telef. 27-04 - ZAGREB - Zrinjski trg 15

Auto-gume MICHELIN. Akumulatori VARTA-
TUDOR. — Zavod za vulkaniziranje guma.
Auto pribor i auto potrepštine. — Stalna sta-
nica za punjenje i popravak akumulatora.**„Gaby“**

Kitničarija i parfumerija

Zagreb

Nikolićeva 11.

Kako se može postati filmski glumac
ili glumica i šta filmski kandidati o
filmu znati moraju.Jedno djelo koje treba da čita svaki prijatelj
filma i kina. Prva i jedina literatura na na-
šem jeziku o filmskoj karijeri. **Upravo izašlo!**
Prospekt besplatno! Cijena Din. 30 i 5 Din.
za poštarinu. Narudžbe i novac se šalju:FILMSKOJ KNJIŽNICI OCEAN-FILMA
Zagreb, Petrijska ul. 28

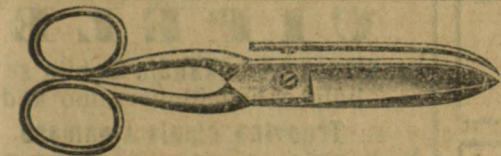
כשר RESTAURACIJA

M. KOHN

ZAGREB, JELAČIĆEV TRG 19. I.

Menu počam od 15 din. (više vrsti jela).
Primaju se abonenti u i izvan kuće.

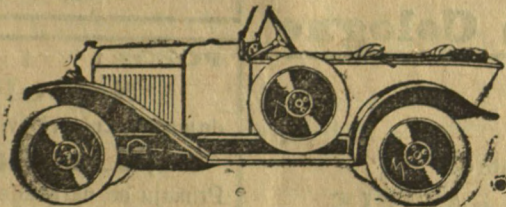
SVI

hoće, da ugrabe zlatnik, koji se na-
lazi u**Zlatorog terpentinovom sapunu**Pokušajte i Vi Vašu sreću i osvje-
dočite se o nenadkriljivoj kakvoći
ovog zaista čudotvornog sapuna!**Vjekoslav Flosberger**

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann

Električna brusiona i trgovina finočelične robe.

ILICA 38. Podružnica ILICA 8.

Dragutin Pernat
gradjevni limar i uvoditelj vodovodaSpecijalna radiona za popravak hladionika, naprava novih št-
itnika za kotače, svih prevlaka sa aluminijem crnim limom i
sve u to zasjecajuće popravke. Solidna i brza podvorba. Pre-
poruča se moja tt. ZAGREB, Frankopanska ul. 5.

SANDALE

smedji blank šivane (flexible) ili kovane u najboljoj kvaliteti,
marka

»STANDARD«

dobavlja uz jeftine originalne tvorničke cijene na veliko i malo

CARL POLLAK d. d., LJUBLJANA.

glavno zastupstvo

FRKOVIĆ I DRUG, ZAGREB.

Mesnička ulica broj 5.

Telefon br. 4-45.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog
pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okrvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Julio Hofman

Zagreb, Ilica 61

Trgovina svakovrsnih
rubaca na veliko

GALOŠE

sniježne cipele, te svu gumenu robu popravija brzo,
solidno i jeftino

Zavod za popravke gumene robe

ZAGREB, PRERADOVIĆEVA ULICA 22.

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mliječni proizvodi

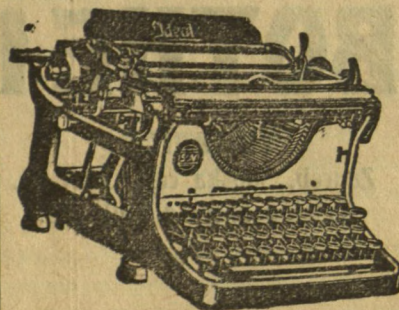
ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

Južno voćenarandže, limuni, maroni, datulje, ba-
demi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d.
najjeftinije kod veletrgovine**J. Dragoner, Zagreb-Beograd**

Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83

Brzovavi: Oranges Zagreb.

PARNA PEKARNA WIESLER
PETRINJSKA 73.Proizvadjia i razšilje prvorazredni Karlsbad-
ski ljekoviti dvopek (Zwieback) kao i la-
graham kruh uz najkulantnije cijene.**Erka**

pisaći stroj

jest najmo-
dernije i jake
konstrukcije,
vanrednog
materijala i
vrlo dugo-
trajan.

ZASTUPSTVO

„THE REX CO“

ZAGREB, Sajmište 56.

Na veliko!

Na veliko!

Južno voćeNarandje, Mandarine, limone, smo-
kve, datulje i t. d. nudja svaku koli-
činu uz najjeftinije cijene**Jakob Švarc**

Zagreb, Gundulićeva 4.

Štampilije, društvene znakove, vignet, gravure, čekice, emajlirane ploče, signature izrađuje brzo i jeftino Zavod za rezbariju i štampilije

BREZINA I DRUG, ZAGREB

Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 8-53.

Prvorazredna bojadisaona i kemička čistiona odjeće

~ MAX PONGRATZ ~
ILICA 48 - ZAGREB - ILICA 48
(gornje dvorište)

Športske potrebštine dobijete u najboljoj kvaliteti kod „NEGRO“
ILICA 19.

TUTOR jedino uporabljivo šiljo za olovke

„Tutor“ ne će nikada odkinuti šiljak

„Tutor“ iznenadit će svakoga sa svojim nevjerojatnom jednostavnošću. Njegova sprava za rezanje može se po volji promijeniti. Tko posjeduje „Tutor“ bit će uvijek veseo kad ga upotrebljava

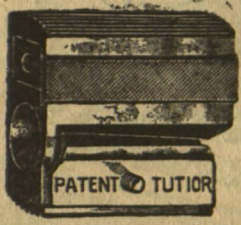
Komad stoji 15.— Dinara

— Tražite sveopće cjenike —

NOVITAS

Zagreb, Preradovićeve ul. 23

Telefon 26-80.

Jogurt

predusreće i liječi poglavito okrećenje žila, bolesti želuca i crijeva, bubrega, jetara, žuči i mjehura, slabokrvnosti, bljedicu, bezsanicu, nervoznost lošu probavu, sladojnu bolest i t. d.

Za sušćave je JOGURT vrlo krepka hrana. — Osobito povoljno djeluje JOGURT kao hrana za djecu, jer ju osvježuje, okrepljuje i jača te pspješuje njihov razvitak.

Pazite na naš zaštitni znak!

Naš JOGURT dostavljamo u kuću počevši jednom bočicom. — Naruče:

JAJEKS, Zagreb, Jelačićev trg 28.

Dvorište desno, II. kat, telefon 16-05.

Malo čudo!

Pisaći stroj **FROLIO** s
Hebrejskom tastaturom
Din 950.—

Tražite prospekte i otisak slova.

Glavno zastupstvo:

RODRU nasljednik

ZAGREB, Draškovićeve ulica broj 58.

Eaux de Cologne

Chypre

Fougère

Mimosa

Russe Ambrée

Les FARDS PASTELS

Rouge Mandarine Cendre des Roses

Les RAISINS

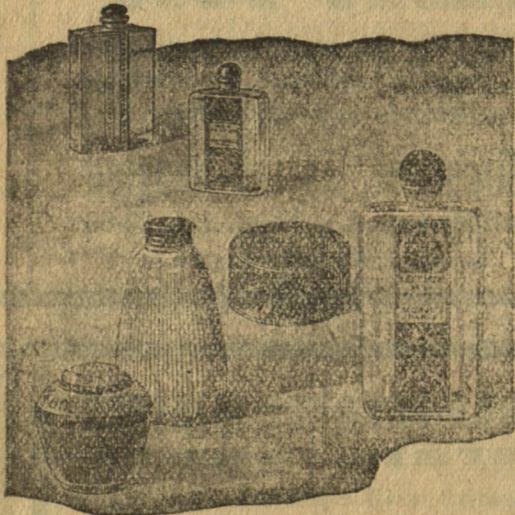
pour les Lèvres

Elektra Pocket

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju

„Cosmochemia“ k. d.

ZAGREB, Račkoga ul. br. 7.

Tambure
svih vrsti za društva i pojedince preporučuje poznata fabrika tambura
J. Vardian
Sisak (Hrvatska)
Tražite cjenik sa slikama.

Antialkoholni mliječni restaurant
„Obradovićevo Zdravljak“
Marovska ulica 11.
Zajamčeno naravno mlijeko, kao i svi mliječni proizvodi, prvorazrednog kvaliteta uz najumjereniju cijenu.
Specijalitet „Jogurt zdravljak“

Najljepši dar za **BARMICVO** —
Fotografirati može svaki
jer dobije za 20.— Din cijelu opremu i to
1 fotografski aparat velič. 4 1/2 x 6 cm,
1 rubin crvenu svetiljku za tamnu izbu,
12 fotografskih ploča veličina 4 x 6 cm,
10 svjetlo osjetljivih papira vel. 9 x 12,
1 razvijatelj za razvijanje ploča i slika,
1 fiksirna sol za fiksiranje ploča i slika,
1 zlatnu kupku za fiksiranje slika,
1 ramu za kopiranje slika,
2 zdjelice za ispiranje ploča i slika,
1 knjigu sa uputom za fotografirati.
Isto u veličini 9 x 12 cm sa original Verax-kamerom i stativom samo D. 700.—
FOTOREKORD
Zagreb, Ilica 22.

POZOR! **POZOR!**
Najbolje cipele
domaći ručni proizvod - dobiju se u trgovini
„**Uzdanica**“
Primaju se narudžbe po mjeri. — Elegantne lak-cipele muške i ženske. — Cijene bez konkurencije. — Preporuča se „Uzdanica“, proizvod cipela
Eugen Bival, Zagreb
Frankopanska 18. Telefon 19-77.

Zagrebačka tvornica slatkiša
Robert Spiegler i drug k. d.
Ilica broj 65. Ilica broj 65.
Nudjamo prvorazrednu slastičarsku proizvodnju - Torte počam od 30 dinara. Preprodavaoci znatan popust.

Moderna praona rublja
„**ALBATROS**“
ZAGREB
Vlaška ul. 62 Telefon 9-78
Kačićeva ul. 4 Telefon 23-68.

POPLUNI
rouge, klot, satin i mode. — Posebna izradba popluna od pahuljica. Zagrebačka industrija popluna M. JUNG-WIRTH I DRUG, Zagreb, Vlaška 92

Ateller steznika — Zavod za plisiranje i ažuriranje

Ema Buxbaum
Bregoolta ulica 1.

preporuča: steznike po mjeri iz najboljeg francuskog materijala. — Veliki izbor gotovih steznika, trbušnih pojasa i prslučica. Čišćenje i moderniziranje uz umjerene cijene. Izvod endlanje i uendlanje u rublje, zastore i haljine.

CIPELE
gradjanske i bakandje dobiju se najbolje i najjeftinije samo kod
Trgovina cipela i gamaša
IGNJO MOLNAR
Zagreb, Draškovićeve 4. Telef. 16-01

Auto-pribor
ZAGREB, Marovska ulica 17.
Sve auto-potrebštine, ulje, gume, benzin i t.
Automobili **O. M.**
Popravak gumene robe

Željezne krevete
ostalo željezno pokućstvo izrađuje najsolidnije „ZMAJ“ D. D. ZAGREB
Petrijnska ul. 3
Tražite cjenik!

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB

Tvornica:

Zagreb, Savska cesta broj 25.
Telefon broj 14 i 19-99.

Prodavaona:

Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.
Telefon broj 17-76.

Podružnica:

Beograd, Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Braća Stožir k. d., Bjelovar,
Ivanoslav Dukelić, Gospić,

Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Piš,

Lazar Stanasijević i Kompanija Skoplje
Josip Pijavić, Split.

— Proizvadjia: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompletni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restoracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.

PAMUK

sve vrsti i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,
Boškovićeve ulica broj 15
Brzjavi: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno
šifoni
vata (za poplune)